

ZAŁĄCZNIKI

15 PRZYSZŁOŚĆ GMINY I MIASTA WĘGORZYNO - WARSZTATY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Załącznik 1

Wstęp

W dniach 18 i 19 lutego 2000 r. w Węgorzynie odbyły się warsztaty na temat: „Przyszłość Gminy i Miasta Węgorzyno - warsztaty planowania strategicznego”. W zajęciach uczestniczyli przedstawiciele społeczności gminy Węgorzyno i członkowie władz samorządowych. Warsztaty prowadzili moderatorzy Elżbieta Rink i Zbigniew Domaros. Warsztaty planowania strategicznego są jednym z etapów w procesie budowania strategii rozwoju gminy. Ich niewątpliwą wartością jest to, że pozwoliły włączyć mieszkańców w proces planowania i wyznaczania przyszłych działań i kierunków rozwoju gminy i miasta.

Dokumentacja z warsztatów pozwala uporządkować wiedzę o gminie posiadaną przez członków społeczności i uszeregować ją w sposób ułatwiający realizację najpilniejszych zadań, poszerza wiedzę o gminie i jej potrzebach, zarówno wśród społeczności lokalnej jak i władz samorządowych. Opracowanie to przeznaczone jest także dla mieszkańców, by w prosty i przystępny sposób przedstawić im potrzeby gminy i zachęcić do udziału w realizacji wyznaczonych celów. Sprzyjać to będzie kreowaniu liderów lokalnej społeczności, stabilności politycznej i wspólnej realizacji zadań gospodarczych.

Cel warsztatów

- tworzenie dobrego klimatu wokół budowanej strategii rozwoju gminy Węgorzyno
- integrowanie członków społeczności lokalnej
- pobudzanie aktywności mieszkańców gminy
- identyfikacja obszarów i problemów strategicznych
- identyfikacja oraz analiza słabych i mocnych stron gminy, szans i zagrożeń w otoczeniu
- sformułowanie wizji i misji gminy

Przebieg warsztatów

Warsztaty odbyły się w dniach 18 i 19 lutego 2000 r. W sali konferencyjnej Urzędu Gminy i Miasta Węgorzyno i obejmowały:

- wprowadzenie w istotę planowania strategicznego
- identyfikacja obszarów i problemów strategicznych
- czynniki rozwojowe i destrukcyjne w gminie (silne i słabe strony gminy, szanse i zagrożenia w otoczeniu gminy)
- cel nadrzędny gminy, wizja i misja gminy.

Niezbędne modyfikacje przebiegu warsztatów – dokonywane na bieżąco – wynikały przede wszystkim z ograniczeń czasowych i dużej aktywności uczestników.

Zajęcia prowadzono metodą moderacji, przy wykorzystaniu elementów analizy SWOT.

Ta metoda koordynowania samodzielnej pracy grupy i kierowania dynamiką dyskusji, wzbudziła duże zainteresowanie uczestników, którzy wyrazili chęć wykorzystania jej w swojej pracy zawodowej (nauczanie, uczenie się, prowadzenie zebrań i szkoleń).

Wykaz uczestników biorących udział w warsztatach

1. Jan Szymko – Zwierzynek
2. Roman Kamiński – Mieszewo
3. Elżbieta Guzik – Węgorzyno
4. Zbigniew Wiśniewski – Węgorzyno

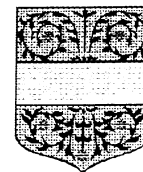
5. Tadeusz Lesiak – Węgorzynko
6. Franciszek Kuźmiński – Przytoń
7. Henryk Jaremko – Runowo Pomorskie
8. Tadeusz Sarowski – Kraśnik
9. Jadwiga Krasnodębska – Węgorzyno
10. Aleksander Poznański – Węgorzyno
11. Stanisław Pawłowski – Węgorzyno
12. Bernard Andrzejewski – Węgorzyno
13. Grzegorz Kowal – Węgorzyno
14. Bożena Miśkiewicz – Węgorzyno
15. Ryszard Nowak – Węgorzyno
16. Wiesława Wiśniewska – Węgorzyno
17. Irena Harmoza – Węgorzyno
18. Agnieszka Acman – Runowo Pomorskie
19. Edward Stachurski – Węgorzyno
20. Mariola Ogłodzińska – Węgorzyno
21. Elżbieta Grabowska – Węgorzyno
22. Maria Jędrzejczak – Runowo Pomorskie
23. Henryka Lewandowska – Cieszyno
24. Elżbieta Kozioł – Węgorzyno
25. Halina Stoncel – Węgorzyno
26. Zbigniew Sobczyk – Węgorzyno
27. Bernard Barczak – Mieszewo
28. Janina Mazuro – Ginawa
29. Henryk Kryciński – Mieszewo
30. Lech Romańczyk – Węgorzyno
31. Jarosław Jaremko – Runowo Pomorskie
32. Anna Czarnecka – Węgorzyno
33. Anna Palińska – Węgorzyno
34. Henryk Lizakowski – Węgorzyno
35. Barbara Pietrusz – Węgorzyno
36. Tomasz Czakański – Węgorzyno
37. Elżbieta Gębka – Węgorzyno
38. Elżbieta Szymańska-Sęk – Runowo Pomorskie
39. Zofia Makarec – Węgorzyno
40. Józef Drozdowski – Sielsko

Wprowadzenie

Na wstępie zadano uczestnikom pytania:

Które z poniższych twierdzeń najlepiej pasują do naszej gminy?

1. gmina jest w świetnej sytuacji i da sobie radę w przyszłości
2. gospodarka gminy ma przejściowe trudności, które dadzą się pokonać
3. gospodarka gminy ma znaczne trudności i trzeba wiele wysiłku, aby gmina odnalazła swoją drogę rozwoju
4. gospodarka gminy jest w katastrofalnym stanie i na razie nie widać żadnych szans na rozwój

Uczestnicy spotkania większością głosów (34 głosy) stwierdzili, że gospodarka gminy ma znaczne trudności i trzeba wiele wysiłku, aby gmina odnalazła swoją drogę rozwoju

4 osoby stwierdziły, że gospodarka gminy ma przejściowe trudności, które dadzą się pokonać.

3 osoby, że gmina jest w świetnej sytuacji i da sobie radę w przyszłości

1 osoba, że gospodarka gminy jest w katastrofalnym stanie i na razie nie widać żadnych szans na rozwój.

Czego mieszkańcy gminy Węgorzyno potrzebują najbardziej?

Zgłaszane potrzeby pogrupowano w cztery sfery życia społeczno – gospodarczego.

1. Sfera społeczna

- charakterystyka demograficzna
- świadomość społeczna
- środowisko kulturowe

2. Sfera produkcji

- rolnictwo
- przemysł
- inne źródła dochodów na wsi
- zaopatrzenie
- zbytu

3. Sfera ekologiczna

- środowisko przyrodnicze
- wpływ człowieka na funkcjonowanie, degradację, ochronę i kształtowanie środowiska

4. Sfera infrastruktury

- infrastruktura społeczna: usługi, oświata, zdrowie, sport
- komunalna
- komunikacyjna
- techniczna

I grupa potrzeb – sfera społeczna

- potrzeba tolerancji i wiarygodności
- dobrego zarządzania
- ochrony dziedzictwa kultury
- estetycznego wizerunku gminy
- dobrej oferty kulturalnej
- poczucia bezpieczeństwa socjalnego
- rozumu

II grupa potrzeb – sfera produkcji

- precyzyjnie określonych, dobrych kierunków rozwoju
- miejsc pracy
- lepszego wykorzystania własnego potencjału gospodarczego
- rynku zbytu dla produktów rolnych
- rekompensaty dla byłych pracowników PGR
- rozwoju turystyki w gminie
- pieniędzy

III grupa potrzeb – sfera ekologiczna

- zwiększenia lesistości gminy
- wykorzystania ekologicznych źródeł energii
- ochrony środowiska poprzez inwestycje infrastrukturalne

IV grupa potrzeb – sfera infrastruktury

- odpowiedniego poziomu bazy oświatowej
- gazyfikacji
- poprawy infrastruktury komunikacyjnej
- telefonizacji i kanalizacji
- poprawy opieki zdrowotnej
- poprawy bezpieczeństwa publicznego
- mieszkań

Pytanie to miały na celu:

- określić dynamikę grupy
- określić aktywność indywidualną uczestników
- ocenić wiedzę uczestników o celu warsztatów
- wyznaczyć kierunek dalszej pracy z grupą

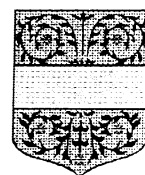
Obszary i problemy strategiczne

Problemem strategicznym nazywamy uciążliwe zagadnienia, których rozwiązanie wymaga zaangażowania środków materialnych.

Pracując w zespołach, w poszczególnych sferach życia społeczno – gospodarczego gminy analizowano najważniejsze problemy i proponowano jednocześnie sposób ich rozwiązania.

Sfera społeczna

Problem strategiczny	Sposób rozwiązania problemu
1. brak dobrego zarządzania	1. poprawa kompetencji i fachowości pracowników sfery budżetowej poprzez systematyczne doszkalać
2. brak poczucia bezpieczeństwa	2. poprawa bezpieczeństwa socjalnego poprzez tworzenie nowych miejsc pracy, poprawę opieki zdrowotnej i oświaty, a tym samym pewność i stabilność jutra. Preferencyjne warunki dla inwestorów z zewnątrz gminny.
3. brak oferty kulturalnej	3. urozmaicona całoroczna oferta kulturalna dla turystów i mieszkańców gminy

Sfera produkcji

Problem strategiczny	Sposób rozwiązania problemu
1. lepsze wykorzystanie własnego potencjału	1. rozwój przedsiębiorczości i inicjatywy mieszkańców poprzez: szkolenia nt prowadzenia działalności gospodarczej, wprowadzenie ulg podatkowych przez władze gminy, tanie kredyty -wykorzystanie zasobów naturalnych: drewna, żwiru, energii wodnej -przygotowanie, uzbrojenie terenów pod inwestycje -specjalistyczna produkcja rolna
2. słabo rozwinięta turystyka w gminie	2. promocja gminy i regionu -przekwalifikowanie gruntów -projektowanie i budowa infrastruktury turystycznej -wytyczenie i oznakowanie nowych szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych, konnych)
3. brak miejsc pracy	3. rozwój gospodarczy gminy
4. problemy ze zbytem produktów rolnych	4. małe zakłady przetwórstwa rolnego -tworzenie grup producenckich

Sfera ekologiczna

Problem strategiczny	Sposób rozwiązania problemu
1. ochrona środowiska – niedostateczna infrastruktura	1. -ciepłownie na biogaz -tworzenie ścieżek ekologiczno-edukacyjnych -wprowadzenie nowoczesnych metod związanych z oczyszczaniem ścieków i ciepłownictwem -dostosowanie istniejących zakładów i nowo powstających oraz budownictwa jednorodzinnego do wymogów ochrony środowiska -poprawa edukacji ekologicznej społeczeństwa
2. mała lesistość gminy	2. zwiększenie lesistości poprzez zalesianie gruntów najslabszych rolniczo w ramach współpracy: Nadleśnictwo – AWRSP – Gmina – rolnicy indywidualni -uaktualnienie planów zagospodarowania przestrzennego gminy pod kątem powiększenia obszarów leśnych
3. niewykorzystanie ekologicznych źródeł energii	3. powstawanie odnawialnych źródeł energii (elektrownie wodne, wiatrowe, słoneczne)

Sfera infrastruktury

Problem strategiczny	Sposób rozwiązania problemu
1. słaby stan bazy oświatowej i niski poziom oświaty	1. restrukturyzacja systemu oświaty w gminie i podwyższenie poziomu nauczania
2. brak mieszkań	2. budowa mieszkań komunalnych i utworzenie TBS
3. przestarzała sieć wodociągowa, brak kanalizacji, brak sieci gazowej	3. kontynuacja rozpoczętych inwestycji
4. brak środków finansowych na inwestycje infrastrukturalne	4. pozyskiwanie środków z dotacji krajowych i zagranicznych
5. problemy komunikacyjne	5. budowa obwodnicy Stargard – Drawsko – opracowanie planu i prace wyłączeniowe

Obszarem strategicznym w rozumieniu strategii nazywamy działy gospodarki, które dostarczają środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców. W gminie Węgorzyno wyodrębniono następujące obszary strategiczne:

1. Rolnictwo, leśnictwo i zasoby naturalne
2. Handel i usługi
3. Przetwórstwo i przemysł
4. Turystyka

Silne i słabe strony gminy Węgorzyno

Uczestnicy zostali podzieleni na pięć grup w zależności od zainteresowań i wiedzy w poszczególnych obszarach strategicznych.

Rolnictwo i leśnictwo

silne strony	słabe strony
-duży potencjał siły roboczej -gleby wysokiej bonitacji -niewielkie zużycie chemicznych środków ochrony roślin – poprawa stanu środowiska naturalnego, a tym samym możliwość rozwoju rolnictwa ekologicznego -duża powierzchnia gruntów do zalesienia -duża powierzchnia zdrowych lasów -istniejące zasoby naturalne: żwir, drewno -istniejące elektrownie wodne – możliwość odtworzenia	-upadek PGR, nie zagospodarowana ziemia niskiej jakości -problemy z akumulacją kapitału na wsi -nieopłacalna produkcja rolna -słabe przygotowanie zawodowe istniejącej siły roboczej, bierność byłych pracowników PGR -niska ściągalność podatków -bardzo zniszczona infrastruktura techniczna i komunalna -wizualnie lasy są za mocno eksploatowane, młode -brak bazy przetwórczej istniejących zasobów naturalnych

Rzemiosło, handel i usługi

silne strony	słabe strony
-wszystko jest możliwe! -możliwość wykorzystania warunków naturalnych, położenia i zasobów naturalnych (lasy, jeziora) -duży potencjał siły roboczej	-ilościowo słaby rynek zbytu -brak kapitału na rozwój handlu i usług -ubogie społeczeństwo – brak zainteresowania wieloma usługami, stąd małe spektrum usług -paradoksalnie – brak konkurencji z jednej strony i „niezdrowa” konkurencja nie rejestrowanego handlu obwoźnego

Przetwórstwo i przemysł

silne strony	słabe strony
-duży potencjał siły roboczej -istniejące tereny i nie zagospodarowane obiekty -dobre połączenia komunikacyjne – łatwy transport i przemieszczanie się siły roboczej -przychylność i prędkość władz gminy (ulgi podatkowe przyciągające inwestorów) -istniejące zakłady: kopalnia kruszyw zakłady przemysłu drzewnego piekarnie masarnia fabryka domów	-słabe przygotowanie zawodowe istniejącej siły roboczej, brak fachowców -słaba infrastruktura techniczna -słaba jakość dróg -brak elektryfikacji szlaku PKP w kierunku Szczecinka -brak inwestorów -brak przemysłu przetwórstwa kruszyw -nieczynna masarnia w Gardnie -brak przetwórstwa truskawek z istniejących plantacji

Turystyka

silne strony	słabe strony
-zasoby naturalne zasoby leśne, bogate w runo leśne i zwierzyne jeziora – wędkowanie, sporty wodne -czyste środowisko, brak przemysłu uciążliwego dla środowiska -dogodne warunki komunikacyjne -istniejące zabytki architektoniczne i rezerваты przyrody -ścieżki rowerowe i piesze -otwartość społeczeństwa	-słaba baza turystyczna -mała promocja i reklama -brak pól namiotowych -brak małej gastronomii -brak całorocznej oferty kulturalnej -krótki sezon turystyczny i niewykorzystanie istniejącej bazy turystycznej w okresie zimowym -zaniedbania w estetyce naszych miejscowości

Szanse i zagrożenia w otoczeniu gminy

W grupach analizowano szanse i zagrożenia występujące w poszczególnych obszarach strategicznych, w otoczeniu gminy.

Rolnictwo, leśnictwo i zasoby naturalne

szanse	zagrożenia
-wiera w powodzenie – „wiera czyni cuda” - rozwój rolnictwa ekologicznego -polityka państwa wspierająca rolnictwo -łatwo dostępne kredyty preferencyjne z AWRSP np. SAPARD -dotacje na zalesianie	-brak globalnej polityki rolnej i przedłużający się kryzys w rolnictwie -brak dotacji do produkcji rolnej -brak infrastruktury, zanieczyszczanie lasów i pól uprawnych – klęski ekologiczne -prywatyzacja lasów państwowych

Handel i usługi

szanse	zagrożenia
-integracja z państwami Unii Europejskiej - Wspólna Europa – zniesienie granic -możliwość ściągnięcia klientów z zewnątrz -preferencje podatkowe państwa wspierające rozwój terenów wiejskich	-sieci handlowe i nieuczciwa konkurencja supermarketów -ubożenie społeczeństwa -słaby rozwój inwestycji infrastrukturalnych na wsi powstrzymuje rozwój handlu i usług -import tanich towarów z zagranicy

Przetwórstwo i przemysł

szanse	zagrożenia
-zapotrzebowanie na budownictwo mieszkaniowe -potencjalna łatwość dostępu do nowych technologii -łatwy dostęp do informacji : internet, prasa -fundusze pomocowe Unii Europejskiej	-słabe zainteresowanie inwestorów -brak tradycji -fiskalizm państwa -konkurencja lepiej rozwiniętych ośrodków przemysłowych w lepszej sytuacji startowej -brak polityki państwa dotyczącej finansowania budownictwa mieszkaniowego, turystyki, rolnictwa

Turystyka

szanse	zagrożenia
-być szybszym od gmin sąsiednich -znaleźć inwestorów -masowy napływ turystów	-brak zainteresowania turystów wypoczynkiem na terenie gminy -degradacja środowiska naturalnego -konkurencja gmin lepiej przygotowanych na przyjęcie turystów -pogorszenie infrastruktury -słaba promocja i reklama gminy

Następnie uczestnicy pracując w zespołach odpowiadali na następujące pytania:

ZESPÓŁ I

Gdyby państwo mogło bez ograniczeń pomóc gminom, to w czym ta pomoc głównie powinna przejawiać się w Waszej gminie?

Pomoc w finansowaniu:

- w rozwój małych i średnich firm branży rolnej, drzewnej i przetwórstwa kruszyw
- dofinansowanie rolnictwa, zwiększenie opłacalności produkcji rolnej
- budowy i poprawy stanu dróg
- budowy infrastruktury komunalnej i technicznej
- w rozwój turystyki, w stworzenie całorocznej bazy turystycznej
- poprawy bazy oświatowej

ZESPÓŁ II

Jakie są główne bariery w rozwoju gospodarczym, ekonomicznym gminy

- brak pełnej infrastruktury technicznej (gaz, kanalizacja na wsi, telefony)
- ograniczone dochody własne gminy
- brak na miejscu fachowej kadry z niektórych dziedzin (prawnicy, ekonomiści, urbaniści)
- potencjał gminy jest jednokierunkowy – rolnictwo – kryzys rolnictwa powoduje negatywne skutki w całej gminie

ZESPÓŁ III

W jakim typie przedsięwzięć i w jakich branżach powstaną prawdopodobnie w gminie nowe miejsca pracy ?

- turystyka – rozwój bazy letniskowej w Cieszynie i m. Przytoń – zatrudnienie 15 osób
- rozwój bazy turystycznej spowoduje wzrost zatrudnienia w handlu i usługach
- agroturystyka – 5 nowych gospodarstw agroturystycznych – zatrudnienie ok. 30 osób
- przetwórstwo – przemysł drzewny – rozbudowa istniejących zakładów, wzrost zatrudnienia w ciągu 15 lat o 100 osób
- budownictwo komunalne – MOND – BUD – STAL – do 80 osób
- przemysł materiałów budowlanych na bazie lokalnych zasobów (żwir, piasek) – 30 os.

ZESPÓŁ IV

Czy obecny stan ekonomiczny daje gminie większe szanse rozwoju, czy nie? W czym to się przejawia?

tak

- szczególnie dzięki wzrostowi samorządności gminy i decentralizacji systemu mamy możliwość osiągnięcia zamierzonych celów i realizacji własnych pomysłów
- nie ma centralnego sterowania, mieszkańcy sami decydują o swoich sprawach (inicjatywy lokalne)
- rozwój przedsiębiorczości mieszkańców
- rozwój demokracji lokalnej

nie

- ponieważ tylko teoretycznie nowy system jest szansą, praktyka jest inna
- bardzo niestabilny system podatkowy i prawny
- brak pomysłów dla pewnych grup społecznych – np. pracownicy byłych PGR

Wizja gminy Węgorzyno – rok 2015

Uczestnicy określili swoje oczekiwania wizerunku gminy na najbliższe 15 lat w poszczególnych obszarach strategicznych.

Zespół I – Rolnictwo, leśnictwo i zasoby naturalne – rok 2015

- duże gospodarstwa – 100 – 150 ha
- lesistość gminy z 23% w 2000 r. wzrosła do 35 – 40%
- własne zasoby naturalne w 100% przetwarzane na terenie gminy
- w wyniku intensywnych i długotrwałych modłów oraz wysokich datków na tacę, w 2012 r., w gminie trysnęła ropa naftowa w miejscowości Włodawa. Rok 2015 – zmiana nazwy gminy Węgorzyno na „Autonomiczna Strefa Roponośna Węgorzyno”

Zespół II – Przetwórstwo i przemysł – rok 2015

- przetwórstwo (piekarnia, masarnia, gorzelnia) – nowoczesne, proekologiczne technologie
- Zakład Przetwórstwa Owocowego – truskawki
- Zakład „Zdrowa Żywność” – (była mleczarnia) – produkcja suszu warzywnego
- Zakład Przetwórstwa Ziemniaczanego – frytki, chipsy, itp.
- przemysł drzewny – technologie przyjazne dla środowiska
- Zakład Przetwórstwa Kruszyw – Runowo
- Fabryka Domów – Runowo
- Węgorzyno członkiem Międzygminnej Strefy Gospodarczej

Zespół III – Handel i usługi – rok 2015

- centrum miasta - zabudowa średnio-wysoka z ciągiem handlowo-usługowym na parterze
- kręgielnia dla rodziny, a dla rodzimych hazardzistów – kasyno i inne liczne uciechy
- łatwy dostęp do sklepów i usług w każdym miejscu gminy
- kompleksy turystyczne, z pełną obsługą turystyczną w Cieszynie i na „dzikiej plaży” w Węgorzynie

Zespół IV – Turystyka – rok 2015

- gminna baza turystyczna to:
  - hotel
  - standaryzowane gospodarstwa agroturystyczne
  - pola biwakowe
  - wypożyczalnia sprzętu turystycznego
- wysoki standard usług gastronomicznych
- pełna informacja na temat bazy turystycznej i walorów przyrodniczych w masowych środkach przekazu (internet, foldery, przewodniki, mapy)
- dzięki edukacji ekologicznej społeczeństwa pełna ochrona środowiska
- w gminie Węgorzyno nie ma problemów komunikacyjnych
- opieka zdrowotna na najwyższym europejskim poziomie

Misja gminy Węgorzyno

Propozycje do sformułowania misji gminy Węgorzyno:

- bogata flora i fauna
- czysta woda
- ciekawa przyroda
- ścieżki rowerowe
- żeremia bobrów
- współpraca przygraniczna
- wczasy w siodle
- niedokończona ponemiecka autostrada
- obiekty sportowe
- ulgi podatkowe dla inwestorów
- pomniki przyrody
- zabytki architektoniczne
- sporty wodne
- pstrągi
- grzyby i ryby, zwierzyna leśna
- Iński Park Krajobrazowy
- ciekawa, urozmaicona rzeźba terenu
- życzliwi mieszkańcy

Pracując w zespołach uczestnicy opracowali 4 projekty misji.

*Gmina Węgorzyno to „Raj dla Turystów”
Zasobna w przepiękne, lesisto – pagórkowate tereny.
Posiadamy dużą ilość jezior,
na których można uprawiać wiele różnych sportów wodnych.
To różnorodna, bogata flora i fauna, zabytki architektoniczne,
Ciekawe formy zespołów pałacowo – parkowych.
Dla potencjalnych inwestorów gwarantujemy długoletnie ulgi podatkowe.
Przyjeźdź! Zobacz! A przekonasz się sam, jak wspólnie będzie miło nam!*

*Byliśmy, jesteście, będziemy (BIB) w Ińskim Parku Krajobrazowym.
U nas aktywnie wypocznieś,
Rano rowerem na ryby,
Wieczorem – na jelenia i dzika,
Jeśli nie udało Ci się zobaczyć bobra, orla czy jenota,
Nic nie stoi na przeszkodzie, żebyś zobaczył go u nas za rok.
Jeśli nie wiesz co zrobić z pieniędzmi – zainwestuj w Węgorzynie.
Mamy tu raj podatkowy - (możesz je również „wyprać” w jeziorze)
Jeśli nie wierzysz – sprawdź sam.
Zapraszamy!
P.S. A poza tym nic ciekawego! Nie zakłócajcie nam spokoju i ciszy!*

Rozmnaża się u nas:

143 gatunki ptaków

28 gatunków ssaków

12 gatunków płazów i gadów

Motyle także latają.

Przyjedź to zobaczyć (można podglądać)

Na pewno osiągniesz pełnię satysfakcji.

Przyjedź, nie zawiedziesz się

Tylko u nas zobaczysz nieskażone środowisko

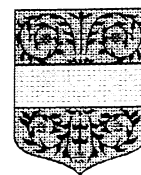
I przeżyjesz niezapomniane chwile

Sam na sam z przyrodą

Zaspokoisz swoje zainteresowania

Urządzając bezkrwawe łowy

Przyjedź! Zobacz! A wrócisz tu z przyjaciółmi!

16 STATUT GMINNEGO TOWARZYSTWA GOSPODARCZEGO

Załącznik 2

Projekt Statutu

STATUT

Gminnego Towarzystwa Gospodarczego

§1

Terenem działania Towarzystwa Gospodarczego jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej

§ 2

Siedzibą Gminnego Towarzystwa Gospodarczego jest .....

§ 3

Cele Towarzystwa:

- integracja środowisk gospodarczych na rzecz aktywizacji szybszego rozwoju gospodarczego gminy,
- pomoc i promocja nowo utworzonych podmiotów gospodarczych,
- promocja przedsiębiorczości lokalnej,
- wymiana doświadczeń i inicjowanie zmian w prawie gospodarczym,
- wspieranie inicjatyw gospodarczych,
- popularyzacja wiedzy związanej z problemami rozwoju gospodarczego,
- prowadzenie działalności gospodarczej oraz każdej innej nie ograniczonej prawem,
- prowadzenie działalności klubowej dla członków i sympatyków.

§ 4

Towarzystwo będzie realizowało cele określone w § 3 przez:

- tworzenie Funduszu Gwarancji Kredytowych,
- prowadzenie własnych przedsięwzięć gospodarczych,
- kapitałowe uczestnictwo w przedsięwzięciach gospodarczych na terenie gminy,
- obsługa podmiotów gospodarczych,
- gromadzenie i dystrybucję informacji wśród członków,
- promocję przedsiębiorczości lokalnej,
- działalność wydawniczą,
- organizowanie szkoleń i wymiana doświadczeń, doradztwo prawno- ekonomiczne,
- wypracowywanie instrumentów dalszego oddziaływania na otoczenie gospodarcze gminy.

§ 5

Członkami Towarzystwa mogą być:

- członkowie założyciele z chwilą wpisu do rejestru sądowego stowarzyszeń
- osoby prawne i fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na terenie Polski,
- osoby prowadzące lub związane z działalnością gospodarczo-finansową po uzyskaniu co najmniej 3 pozytywnych referencji członków Towarzystwa,

- członkiem wspierającym może być każda osoba prawna lub fizyczna zainteresowana realizacją celów statutowych.

§ 6

Prawa i obowiązki członków

- członek ma prawo być wybieranym do władz Towarzystwa,
- członek ma prawo inicjatywy uchwałodawczej,
- członek ma prawo do uczestnictwa we wszelkiej działalności Towarzystwa,
- obowiązkiem członka jest terminowe opłacanie składek członkowskich, udział w posiedzeniach Walnego Zgromadzenia i przestrzeganie postanowień statutu, regulaminów i uchwał władz.

§ 7

Utrata członkostwa może nastąpić:

- na wniosek członka,
- uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków w/g zwykłej większości,
- na skutek zdarzeń losowych (śmierć).

§ 8

Władzami Towarzystwa są:

- Walne Zgromadzenie Członków,
- Zarząd Towarzystwa,
- Komisja Rewizyjna.

§ 9

Walne Zgromadzenie Członków jest najwyższym organem Towarzystwa, do którego wyłącznej kompetencji należy:

- przyjmowanie i wykluczanie członków,
- określanie celów szczegółowych Towarzystwa oraz sposobów ich realizacji i nadzór nad realizacją,
- powoływanie i odwoływanie Zarządu Towarzystwa oraz nadzór nad jego pracą,
- powoływanie Komisji Rewizyjnej

Inicjatywa uchwałodawcza przysługuje grupie co najmniej pięciu członków.

§ 10

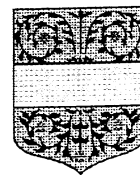
Zarząd Towarzystwa stanowi organ wykonawczo-zarządzający i składa się z trzech osób:

- Prezesa Zarządu,
- V-ce Prezesa Zarządu
- Członka Zarządu

Do kompetencji Zarządu należy w szczególności:

- organizacja i bieżące kierowanie działalnością Towarzystwa,
- reprezentowanie Towarzystwa,
- prowadzenie działalności finansowej Towarzystwa,
- zwoływanie Zgromadzenia Członków z własnej inicjatywy lub z inicjatywy co najmniej 1/3 liczby członków,
- powoływanie i nadzór nad Biurem Towarzystwa.

W zakresie praw i obowiązków majątkowych Towarzystwa oraz przy podpisywaniu umów w jego imieniu wymagany jest udział co najmniej dwóch członków Zarządu.

§ 11

Uprawnieniem Komisji Rewizyjnej jest stały nadzór nad działalnością finansową Towarzystwa. Komisja Rewizyjna na każdym Walnym Zgromadzeniu przedstawia ocenę działalności finansowej Towarzystwa.

Komisja Rewizyjna ma prawo zgłaszać votum nieufności wobec członków Zarządu naruszających ustalone reguły prawne.

§ 12

Majątek Towarzystwa stanowią nieruchomości, ruchomości i fundusze.

§ 13

Zarząd może zaciągnąć zobowiązania majątkowe do wysokości ustalonej przez Walne Zgromadzenie Członków.

§ 14

Towarzystwo uzyskuje środki finansowe z:

- składek członkowskich,
- składek członków wspierających,
- darowizn, spadków i zapisów,
- dotacji,
- własnej działalności gospodarczej.

§ 15

Zasady prowadzenia gospodarki finansowej Towarzystwa ustala Zarząd. Wysokość składek członkowskich uchwala Walne Zgromadzenie.

Oświadczenie w sprawach majątkowych Towarzystwa składają dwie osoby: Prezes lub V-ce Prezes oraz Główny Księgowy.

§ 16

Zmiany Statutu może uchwalić Walne Zgromadzenie przy co najmniej 50 % frekwencji i większością 2/3 głosów. Zmiana podlega akceptacji Sądu Rejestrowego.

§ 17

Stowarzyszenie zawiązuje się na czas nieokreślony i może być rozwiązane przez organ rejestrujący oraz Uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków podjętą większością 2/3 głosów przy obecności 1/2 członków uprawnionych do głosowania.

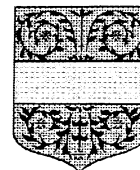
§ 18

Statut Towarzystwa został opracowany na podstawie ustawy Prawo o Stowarzyszeniach z dnia 07 kwietnia 1989 roku (Dz.U.Nr 20 z dnia 10 kwietnia 1989r.) i wszelkie sprawy nie uregulowane statutem podlegają działaniu przywołanej ustawy.

Projekt

17 STATUT FUNDUSZU GWARANCJI KREDYTOWYCH

Załącznik 3

Projekt statutu

FUNDUSZ GWARANCJI KREDYTOWYCH Gminnego Towarzystwa Gospodarczego

§1.

W celu rozwoju drobnych przedsiębiorstw (firm) na terenie gminy ..... tworzy się zgodnie z §4 Statutu Gminnego Towarzystwa Gospodarczego FUNDUSZ GWARANCJI KREDYTOWYCH. Zadaniem tego Funduszu jest udzielanie bankom poręczeń dla kredytów uzyskiwanych przez członków GTG.

§2.

Fundusz udziela poręczeń dla kredytów zaciąganych przez Kredytobiorców, którzy uzyskali z banku pozytywną opinię realności ekonomicznej przedstawionego wniosku kredytowego.

§3

Fundusz jest tworzony z środków własnych zrzeszonych w nim przedsiębiorstw, przedsiębiorców, instytucji, osób fizycznych, odpisów od udzielonych kredytów, bezterminowych lokat dokonywanych przez podmioty nie będące kredytobiorcami, wpłat oraz dotacji.

§4

Wysokość łącznej kwoty przeznaczonej na zabezpieczenie zobowiązań kredytowych klientów GTG określa regulamin GTG w .....

§5

Przedmiotem jednostkowego poręczenia Funduszu jest zobowiązanie pieniężne Kredytobiorcy w wysokości przekraczającej realne zabezpieczenie przyjęte przez bank od Kredytobiorcy, nie więcej jednak niż 40% kwoty kredytu. Suma ta może być powiększona o 25%, jeżeli Kredytobiorca ustanowi na rzecz Funduszu realne zabezpieczenie.

§6

Poręczenie obejmuje kwotę kapitałową wraz z oprocentowaniem, odsetkami i innymi kosztami.

§7

Fundusz Gwarancji Kredytowych oparty jest o zasadę wzajemnego ponoszenia ryzyka kredytowego przez wszystkie podmioty, które - na podstawie zawieranych z nimi umów - dokonują depozytowych wpłat na Fundusz.

§8

Wpłaty i lokaty podmiotów nie będących kredytobiorcami są przyjmowane za pośrednictwem Funduszu na podstawie odrębnych, jednostkowych umów z takimi podmiotami.

§9.

Umowy, o których mowa w paragrafie poprzednim, zawierają oświadczenie podmiotu dokonującego wpłaty o zaznajomieniu się z treścią niniejszego regulaminu i wyrażeniu zgody na włączenie jego postanowień do treści umowy.

§10.

Umowy, o których mowa w §§ 6 i 7, mogą zawierać postanowienia odbiegające od regulaminowego regulaminu, w szczególności dotyczące kredytów o wysokim stopniu ryzyka.

ODPIS OD KREDYTÓW

§11.

Odpis od udzielanego kredytu wynosi 6% kwoty kredytu, chyba, że istnieje odrębna umowa określająca przez sponsora, inny poziom opłat za udzielone gwarancje dla określonej kategorii klientów.

§12.

Jeżeli w okresie korzystania przez klienta z kredytu, Fundusz nie dozna strat wynikających z zobowiązań klientów Funduszu wobec banków, to w ciągu 90 dni od dnia końącego ten okres, zwróci klientowi kwotę odpowiadającą wysokości dokonanego odpisu oraz odsetki od tej kwoty naliczone i dopisane na dzień zwrotu w wysokości odpowiadającej stosowanemu w tym okresie przez PKO BP oprocentowaniu wkładów na osobistych rachunkach bieżących.

§13.

Jeżeli klient, któremu bank wypowiedział umowę, nie dokona spłaty swego zadłużenia wobec banku, z którego zaciągnął kredyt, to jego wkład od udzielonego kredytu ulega potrąceniu i zaliczeniu na poczet zadłużenia z dniem upływu terminu płatności ustanowionej przez bank.

§14.

Jeżeli Fundusz dozna strat z powodu niepłacenia kredytów przez swoich klientów, to w każdej z takich jednostkowych strat uczestniczą także wszyscy pozostali uczestnicy Funduszu, każdy proporcjonalnie do swego udziału w całości Funduszu Gwarancji Kredytowych w momencie powstawania straty.

§15.

Za stratę uznaje się wszystkie te należności kredytowe, co do których banki wypowiedziały umowę kredytową, a podjęte przez nie kroki w celu zaspokojenia wierzytelności kredytowej okazały się nieskuteczne w ciągu 90 dni, licząc od dnia następującego po dniu wypowiedzenia umowy kredytowej.

§16.

Jeżeli Fundusz uzyska zaspokojenie wierzytelności już po dokonaniu odpowiedniego potrącenia z kwoty odpisu określonego klienta, to potrącona mu część odpisu pozostaje w Funduszu Gwarancyjnym jako „środki własne” Funduszu, a klient nie ma wobec Funduszu żadnych z tego tytułu roszczeń. Inne kwoty wyegzekwowanych roszczeń regresowych również zasila środki własne Funduszu.

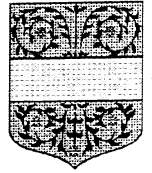
WPLĄTY PODMIOTÓW NIE BĘDĄCYCH KREDYTOBIORCAMI

§17.

Wpłaty na Fundusz dokonywane przez podmioty nie będące kredytobiorcami, mogą być terminowe lub bezterminowe.

§18.

Podmiot dokonujący wpłaty terminowej uczestniczy w stratach Funduszu o jakich mowa w §14, jeżeli strata powstała w okresie trwania zawartej z nim umowy o jakiej mowa w § 6 i 7 niniejszego regulaminu.

§19.

Podmiot dokonujący wpłaty bezterminowej uczestniczący w stratach Funduszu, do czasu wygaśnięcia stosunku prawnego, łączącego go z Funduszem na podstawie umowy, o jakiej mowa w §7 niniejszego regulaminu. Wygaśnięcie tego stosunku jest możliwe wskutek jego wypowiedzenia przez podmiot, który dokonał wpłaty na Fundusz Gwarancji Kredytowych. Wypowiedzenie może być dokonane z zachowaniem trzymiesięcznego terminu wypowiedzenia i ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego.

§20.

Wypowiedzenie dokonane przez podmiot ponoszący swoim wkładem ryzyko związane tylko z kredytami określonej kategorii lub z kredytami udzielanymi tylko określonej kategorii kredytobiorcom nie wywołuje skutków prawnych przed uzyskaniem przez Fundusz spłaty wszystkich tego rodzaju kredytów, udzielonych przed dokonaniem wypowiedzenia.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ FUNDUSZU

§21.

Odpowiedzialność Funduszu z tytułu udzielonego poręczenia jest subsydialna w stosunku do odpowiedzialności kredytobiorcy, który jest głównym dłużnikiem banku korzystającego z poręczenia. Odpowiedzialność Funduszu z poręczenia powstaje po udokumentowaniu przez Bank przebiegu wypłacania transz kredytowych według załączonej umowy, bezskuteczności egzekucji kredytu z majątku dłużnika i zabezpieczeń określonych w umowie kredytowej, lub jeżeli majątek dłużnika i zabezpieczenia nie wystarczyły na zabezpieczenie roszczeń.

§22.

Fundusz wypłaca kwoty zabezpieczone udzielonym poręczeniem w terminie 30 dni od upływu terminu ważności poręczenia, jeżeli zachodzi odpowiedzialność GTG z poręczenia.

§23.

Po dokonaniu wypłaty, o której mowa w §(powyżej) GTG przystępuje do windykacji roszczeń od Kredytobiorcy (dłużnika).

§24.

Roszczenia z tytułu poręczenia zgłoszone przez Bank po terminie ważności poręczenia nie są uwzględnione.

§25.

Jeżeli w okresie uczestnictwa klienta w Funduszu, Fundusz nie ponosi strat, to nie później, niż z upływem 90 dni od dnia ten okres kończącego, Fundusz zwróci temu klientowi kwotę odpowiadającą wysokości dokonanej wpłaty oraz odsetki od tej kwoty, naliczone i odpisane na dzień zwrotu w wysokości odpowiadającej stosowanemu w tym okresie przez bank PKO BP oprocentowaniu wkładów na osobistych rachunkach bieżących.

§26.

Podmiot, który dokonał wpłaty na Fundusz Gwarancji Kredytowych, uczestniczy w stratach Funduszu proporcjonalnie do udziału jego wpłaty w całości Funduszu w chwili powstania szkody.

§27.

Podmiot, nie będący kredytobiorcą, może częściowo lub całkowicie dokonać wpłaty na Fundusz Gwarancji Kredytowych zastępujący żądany przez bank odpis od kredytu udzielonego określone mu kredytobiorcy. W takim przypadku podmiot ten uczestniczy w stratach Funduszu tak, jak uczestniczyłby w nich kredytobiorca.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§28.

Zarząd Gminnego Towarzystwa Gospodarczego zobowiązuje się z należytą starannością zarządzać Funduszem Gwarancji Kredytowych i realizować swoje roszczenia w stosunku do dłużników z zobowiązań objętych wspólnym ryzykiem uczestników Funduszu.

§29.

Na żądanie każdego uczestnika Funduszu Gwarancji Kredytowych Zarząd Gminnego Towarzystwa Gospodarczego jest zobowiązany przedstawić mu do wglądu dokonywane kwartalnie/rocznie rozliczenie Funduszu, a także indywidualne rozliczenie udziału danego uczestnika w Funduszu.

18 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROCESÓW ROZWOJOWYCH GMIN

Załącznik 4

18.1 Tło i uwarunkowania

Transformacja ustrojowa oraz dalsze zmiany w zakresie finansowego usytuowania podstawowych jednostek administracyjnych narzucają nowe systemy zasilania procesów rozwojowych w gminach.

Stając się rzeczywistym gospodarzem, każda gmina samodzielnie kształtuje swój wizerunek gospodarczy. Widoczny jest on zwłaszcza przez pryzmat intensywności i różnorodności inwestycji strategicznych, istotnych dla realizacji rozwojowych celów na obszarze gminy.

Szanse rozwojowe gminy zwiększa przede wszystkim rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, ochrona środowiska naturalnego, zwalczanie bezrobocia oraz umiejętne wykorzystanie walorów i uwarunkowań lokalnych. Każdą gminę cechuje odrębna specyfika, w tym lokalizacja i walory przyrodnicze, charakter gospodarczy, ludność i czynniki migracyjne oraz inicjatywy lokalne. Od działań Zarządów gmin zależy wykorzystanie warunków i inwencji środowiskowych oraz ich wspieranie w zakresie instytucjonalnym i rozwojowym.

Zadania gminy odnoszą się najczęściej do utrwalania i poprawy warunków funkcjonowania dotychczasowych kierunków i form działalności. Gminy powinny zatem inicjować powstawanie nowych kierunków gospodarczych, wynikających z potrzeb ogólnych i tendencji rozwojowych. Należy je jednak zidentyfikować oraz sformułować cele i zadania gmin, a przede wszystkim określić zakres i poziom inwestycji wspierających rozwój i funkcjonowanie nowych przedsięwzięć.

Zarządy Gmin powinny zatem dążyć do sporządzenia planów strategicznego rozwoju, uwzględniających potrzeby i uwarunkowania lokalne. Umożliwiają formułowanie zadań priorytetowych oraz pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych, stosownie do zakresu zadań i źródeł finansowania. W ogólnym ujęciu zadania gmin realizowane są w zasadzie z dochodów własnych i subwencji należnych z tytułu prawa oraz ze środków pozyskiwanych z innych źródeł finansowania, których pozyskanie zależy od inwencji i operatywności zarządów gmin.

Celem opracowania jest wskazanie źródeł oraz warunków pozyskiwania dodatkowych środków finansowych na realizację szeroko rozumianych inwestycji prorozwojowych na obszarze gminy.

18.2 Bariery i czynniki rozwojowe gmin

Tempo przemian społeczno – gospodarczych w procesie rozwoju inwestycyjnego zależy głównie od źródeł i skali dochodów ogółem generowanych przez gminy.

Znakomita część środków pozyskiwanych poprzez gminy w ramach dochodów własnych oraz dotacji i subwencji ogólnych przeznaczona jest na wydatki podstawowe oraz na tzw. instytucjonalne wsparcie rolnictwa i wsi. Tylko nieznaczny odsetek tych środków przeznacza się na cele rozwojowe:

Dla finansowania potrzeb rozwojowych, zwłaszcza w określonych dziedzinach społecznych i gospodarczych konieczne jest pozyskiwanie dodatkowych środków z dostępnych źródeł finansowania. W interesie gminy i jej szans rozwojowych leży bowiem skorzystanie z wszelkich możliwych źródeł finansowania żywotnych zadań, zwłaszcza w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej, ochrony środowiska naturalnego oraz zwalczania bezrobocia na wsi.

W gospodarce finansowej gmin rozróżnia się dwa zasadnicze czynniki, charakteryzujące możliwości rozwojowe:

- dochody własne gmin, świadczące o zapobiegliwości zarządów oraz aktywności gospodarczej mieszkańców i ich stanu posiadania (poziom podatków i opłat lokalnych);
- wydatki inwestycyjne, świadczące o dążności gmin do powiększenia swego stanu posiadania, przyczyniające się do poprawy warunków życia mieszkańców oraz do ogólnego rozwoju społeczno – gospodarczego.

Ogrom i złożoność zadań w procesie rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego na obszarach wiejskich w warunkach nadwyżki siły roboczej, niekorzystnych relacji ekonomicznych w rolnictwie i ograniczeń budżetowych zmniejsza możliwość zrównoważenia potrzeb finansowych w ramach środków własnych gmin. Niezbędne są więc dodatkowe środki, zwłaszcza inwestycyjne. Muszą one przyjść z zewnątrz w postaci środków budżetowych, funduszy celowych oraz pomocowych środków zagranicznych. Wykorzystanie kierunkowego wsparcia wielu fundacji i funduszy w formie dofinansowania, kredytów i pożyczek z dopłatami agencji rolnych, a przede wszystkim najbardziej liczących się obecnie zagranicznych środków pomocowych stwarza szansę finansowania wielostronnego rozwoju wsi oraz perspektywicznego przekształcania się w wieś wielozawodową i wielofunkcyjną, stanowiąc podstawy trwałego sukcesu gospodarczego i społecznego.

18.3 Kierunki i formy wspierania rozwoju gospodarczego gmin

Możliwości rozwojowe poszczególnych gmin w największym stopniu zależą od ich rzeczywistego stanu społeczno-gospodarczego oraz tzw. zestawu cech specyficznych, stanowiących potencjał do perspektywicznego wykorzystania dla lokalnego rozwoju.

Jako podstawowe szanse rozwojowe postrzega się najczęściej:

- istnienie dogodnych połączeń komunikacyjnych,
- rzeczywisty potencjał gospodarczy – duże gospodarstwa rolne, wielofunkcyjny przemysł lokalny,
- występowanie atrakcyjnych terenów rekreacyjnych,
- aktywność gospodarczą mieszkańców gminy.

Umiejętne wykorzystanie zasobów gospodarczych czy kierunków aktywności gospodarczej wymaga na ogół rozwiązań o charakterze systemowym i kompleksowym. Uczestnikami procesu rozwojowego winny być samorządy i organizacje lokalne, a także indywidualni inicjatorzy i mieszkańcy gminy.

W zależności od rodzaju przedsięwzięć oraz uczestników programów rozwojowych mogą być stosowane różne formy pomocy, w tym: - dotacje i subwencje celowe,

- pożyczki niskooprocentowane,
- kredyty preferencyjne

Poszczególne zadania mogą obejmować kierunki zgodne z kompleksowym programem rozwoju gminy, w tym:

- budowa i modernizacja dróg gminnych,
- budowa wodociągów i kanalizacji,
- budowa sieci telefonicznej i gazowej
- odbudowa, przebudowa linii energetycznych
- rozwój infrastruktury społecznej - dla ochrony zdrowia, kształcenia dzieci i młodzieży oraz edukacji zawodowej dorosłych mieszkańców wsi,
- wspieranie przedsięwzięć tworzących nowe miejsca pracy,
- rozbudowa bazy turystycznej,
- wspieranie programów Osadnictwa Rolniczego oraz Aktywizacji Bezrobotnych,
- pomoc w realizacji przekształceń strukturalnych rolnictwa,
- inicjowanie i tworzenie grup producenckich.

WNIOSEK BENEFICJENTA O PŁATNOŚĆ

(1_) Wniosek za okres: od listopad 2005r. do marzec 2006r.

Instytucja przyjmująca wniosek:

Nr wniosku:

Data wpłynięcia wniosku:

Osoba przyjmująca wniosek:

Podpis i pieczęć:

(2_) Fundusz strukturalny: Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR)

(3_) Program Operacyjny: Sektorowy Program Operacyjny "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006"

(4_) Priorytet: Wspieranie zmian i dostosowań w sektorze rolno - żywnościowym.

(5_) Działanie: 1.1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych.

(6_) Poddziałanie:

(7_) Nazwa projektu: Zakup maszyn rolniczych w celu ograniczenia kosztów produkcji.

(8_) Nr projektu/partnerstwa rzecz rozwoju: * **OR16-61400-OR1600557/05**

(9_) Umowa/decyzja* o dofinansowaniu nr **09438-61400-OR1600557/05**

(10_) z dnia **19.12.2005r.**

na kwotę dofinansowania **299 000,00 PLN**, słownie **dwieście dziewięćdziesiąt dziewięć tysięcy zł PLN**

(11_) co stanowi **do 60%** kwoty wydatków kwalifikowalnych.

(12_) Okres realizacji projektu od **listopad 2005r.** do **marzec 2006r.**

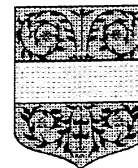
(13_) Płatność (pierwsza, pośrednia, końcowa, premia) **płatność końcowa**

(14_) kwota wydatków kwalifikowalnych objętych wnioskiem **459 715 PLN**

(15_) wnioskowana kwota 298 815 PLN

(16_) kwota otrzymanych płatności w ramach projektu: ---- PLN

18.4 Dodatkowe źródła finansowania zadań gmin

Możliwość zaspokajania potrzeb indywidualnych i zbiorowych uzależniona jest od wielkości środków finansowych, stanowiących dochody gminy. Źródła powstawania dochodów gmin są różne, tak jak różne są wydatki, zwłaszcza na inwestycje prorozwojowe. Każda z gmin ma obowiązek pomnożenia wspólnego dorobku, zwłaszcza poprzez wydatki inwestycyjne wspierające rozwój gospodarczy, przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców gminy. Profesor Józef S. Zegar (IR i GŻ) wyróżnia cztery podstawowe grupy źródeł finansowania rozwoju na obszarach gmin:

- środki gospodarstw domowych
- środki podmiotów gospodarczych
- środki publiczne
- kredyty i pożyczki bankowe

W grupie środków publicznych kumulują się głównie źródła finansowania inwestycji rozwojowych, w tym środki funduszy celowych i środki pomocowe.

Powiększanie zasobów tych środków zależy od dostępności istotnych dodatkowych źródeł finansowania oraz od przyjętej strategii ich pozyskiwania. Należy pamiętać, że dostęp do większości środków, zwłaszcza pomocowych, uzależniony jest od szeregu warunków, w tym udziału środków własnych, a często też od stanu gospodarczego (np. niski poziom dochodów na 1 mieszkańca, wysoki poziom bezrobocia, itp.)

Dodatkowe środki mogą być pozyskiwane w ramach krajowych fundacji i funduszy, które współfinansują wiele inwestycji na terenach gmin, zwłaszcza wiejskich i miejsko-wiejskich. Coraz większego znaczenia nabierają zagraniczne środki pomocowe, szczególnie w ramach zwiększonych środków przedakcesyjnych (Agenda 2000, SAPARD, ISPA, itp.).

Wspieraniem indywidualnych i zbiorowych inwestycji zajmują się także wyspecjalizowane agencje rolne (ARiMR, AWRSP) oraz inne instytucje, zobligowane do uczestniczenia w procesie zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego.

Pozyskiwanie dodatkowych środków staje się obecnie najważniejszą strategią dla zarządów gmin, a zarazem troską o ich efektywne wykorzystanie w ramach przyjętej koncepcji transformacji i rozwoju gminy.

Pomocą w poszukiwaniu i pozyskiwaniu dodatkowych środków będzie niewątpliwie zestaw dostępnych krajowych i zagranicznych źródeł finansowania zadań gmin, przedstawiony w dalszej części opracowania.

Jest to omówienie ważniejszych publicznych środków pomocowych, skierowanych do wspierania indywidualnych i zbiorowych zadań rozwojowych na obszarach wiejskich.

I. AGENCJE

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Formy finansowania

- dopłaty do oprocentowania
- dofinansowanie do zadań w ramach programów celowych
- współudział w finansowaniu przedsięwzięć o charakterze ogólnym

Przeznaczenie i warunki udzielania pomocy

Dopłaty do oprocentowania przekazywane są bankom kredytującym, udzielającym kredytów i pożyczek na zasadach preferencyjnych, które obejmują:

- Kredyty na cele rolnicze, tj. na zakup rzeczowych środków do produkcji rolnej (nawozów, środków ochrony roślin, paliw, itp.)
  - okres kredytowania – do 1 roku
  - oprocentowanie płacone przez kredytobiorcę 0,25 stopy redyskonta NBP;

- Kredyty na skup i przechowywanie produktów rolnych
  - okres kredytowania – 9-12 m-cy, maksym. termin spłaty do 30 września następnego roku.
  - oprocentowanie płacone przez kredytobiorcę 0,70 stopy redyskonta NBP, z dodatkowymi warunkowymi preferencjami.
- Kredyty inwestycyjne na przedsięwzięcia realizowane w rolnictwie, przetwórstwie rolno – spożywczym i usługach dla rolnictwa – 9 kierunkowych linii kredytowych.
  - okres kredytowania – zróżnicowany w zależności od linii kredytowej – ogólnie od 6–15 lat.
  - oprocentowanie zmienne, maksymalnie do 1,25 stopy redyskonta NBP, przy czym płacone przez kredytobiorców zróżnicowane wg linii kredytowych,
- Współudział w realizacji pożyczek z KUP – inform. w ramach Funduszu Pracy

Dofinansowanie do zadań celowych, w tym:

- Zadania w zakresie podnoszenia wiedzy i kwalifikacji rolników oraz młodzieży wiejskiej, realizowane głównie przez ODR/Centrum, Izby Rolnicze, uczelnie i szkoły przy udziale min. 20% środków własnych.
- Kwota dofinansowania ustalana corocznie – w 1999 r. wynosi 15 tys. zł
- Zadania w zakresie wdrażania rachunkowości rolnej w gospodarstwach młodych rolników, realizowane głównie przez ODR) Centrum.
- Kwota dofinansowania stanowi iloczyn liczby gospodarstw wdrażających rachunkowość oraz zróżnicowanych stawek za poszczególne czynności – odnosi się również do danego roku.

Współudział ARiMR w finansowaniu przedsięwzięć o charakterze ogólnym, w tym:

- tworzenie giełd i rynków hurtowych – dotychczasowa pomoc polegała głównie na udzielaniu pożyczek oraz obejmowaniu akcji spółek akcyjnych,
- budowa wodociągów, dróg i kanalizacji na terenach wiejskich.
Przedmiotami mogącymi ubiegać się o pomoc Agencji są samorządy lokalne, głównie gminy.

Warunki ubiegania się o udział w finansowaniu:

Warunki ogólne:

- posiadanie dokumentacji technicznej przedsięwzięcia wraz ze wszystkimi uzgodnieniami,
- udokumentowanie udziału środków własnych
- sporządzenie wniosku na formularzu zatwierdzonym przez Prezesa ARiMR

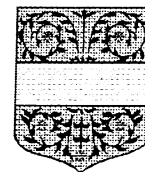
Warunki szczegółowe:

Budowa wodociągu wiejskiego

Pomoc Agencji dotyczy jedynie inwestycji realizowanych w całości lub ich ściśle określonego etapu. Wymagany udział w finansowaniu dla grup gmin, zróżnicowany stopniem zwodociągowania

grupa I → stopień zwodociągowania do 70% średniej krajowej,
udział ogółem 65%, w tym min. udział mieszkańców 20%*
maksymalny udział Agencji – 35%

grupa II → stopień zwodociągowania większy lub równy 70% średniej krajowej

udział ogółem – 70%, w tym udział mieszkańców 25%*
maksymalny udział Agencji – 30%

grupa III → stopień zwodociągowanie większy od średniej krajowej
udział ogółem – 75%, w tym udział mieszkańców 30%*
maksymalny udział Agencji – 25%

Proponuje się, by w przypadku budowy wodociągu wraz ze stacją uzdatniania udział mieszkańców wynosił:

grupa I 20% kosztów sieci i przyłączy + nie mniej niż 5% k. budowy stacji

grupa II 25% kosztów sieci i przyłączy + nie mniej niż 10% k. budowy stacji

grupa III 30% kosztów sieci i przyłączy + nie mniej niż 10% k. budowy stacji

Budowa kanalizacji wiejskiej

Pomoc Agencji jest stosowana pod warunkiem, że przedsięwzięcie obejmuje swym zasięgiem całą wieś. Udział Agencji wynosi do 40%.

Wymagany udział własny wynosi 60% całkowitego kosztu budowy, w tym minim. udział mieszkańców 10%, przy czym dopuszcza się, by udział mieszkańców wynosił: 10% kosztów budowy sieci i przykanalików + min. 5% k. budowy oczyszczalni.

Modernizacja i budowa dróg gminnych

Udział Agencji jest stosowany przy modernizacji, budowie dróg (bez obiektów mostowych), gdy odcinek drogi jest nie krótszy niż 300 m, przy maksymalnej szerokości jezdni do 6 m. Udział Agencji wynosi do 50%. Udział własny winien stanowić 50% kosztów, w tym udział mieszkańców min. 10%.

Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa

AWRSP inicjuje i uczestniczy w szeregu działań w procesie wspierania przedsięwzięć w zakresie aktywizacji bezrobotnych i tworzenia miejsc pracy na obszarach tzw. popegeerowskich. Udział Agencji przejawia się głównie we wspieraniu rozwoju małej przedsiębiorczości na terenach wiejskich w formie kredytów i pożyczek z dopłatami z Funduszu Pracy oraz w udzielaniu poręczeń kredytowych (omówienie zasad kredytowania w części dotyczącej Funduszu Pracy).

Ponadto Agencja stosuje różne formy wsparcia finansowego w zakresie nauki, obozów i kolonii a także dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin byłych pracowników ppgr oraz zdobywania nowych kwalifikacji zawodowych dla zarejestrowanych bezrobotnych.

Ostatnio dofinansowuje także badania socjologiczne środowisk popegeerowskich.

II. BANKI

Banki krajowe

Banki uczestniczą w finansowaniu większości przedsięwzięć wynikających z określonych programów lub linii kredytowych.

banki udzielają kredytów i pożyczek ze środków własnych i powierzonych im środków z innych źródeł finansowania oraz prowadzą obsług finansową w ramach konkretnych porozumień.

Większość banków obsługuje ogólnodostępne linie kredytowe dla inwestorów indywidualnych, podmiotów gospodarczych oraz samorządów lokalnych.

Bankiem najściślej związanym z kredytowaniem zadań gmin oraz instytucji i podmiotów podejmujących przedsięwzięcia rozwojowe jest Bank Ochrony Środowiska. Bank ten realizuje zlecenia Narodowego Funduszu w zakresie kredytowania i obsługi kredytów, głównie związanych z oszczędnością energii (omówienie w ramach Funduszy).

Bank Gospodarstwa Krajowego podejmuje obecnie realizację zadań w ramach utworzonego Funduszu Termomodernizacji. Dotyczy to m.in. przedsięwzięć termomodernizacyjnych, prowadzących do oszczędzania energii cieplnej.

Termomodernizacja obejmuje m.in. ocieplanie budynków, wymianę okien, a także instalowanie liczników zużycia energii i modernizację lokalnych źródeł ciepła. O środki na w/w cele mogą ubiegać się także gminy. Pomoc polega na uzyskaniu kredytu, a następnie tzw. premii (po spłacie 75% kredytu) na spłatę pozostałych 25%. Kredyt udzielany jest na 7 lat, do wysokości 80% kosztów przedsięwzięcia. Oprocentowanie ustalają banki kredytujące. Wnioski należy składać w banku kredytującym, premię przyznaje Fundusz.

Bank Światowy

Bank Światowy realizuje kredytowanie w zakresie aktywizacji obszarów wiejskich. Uruchomiono pożyczki na dofinansowanie inwestycji prowadzonych w ramach programów aktywizacji obszarów wiejskich. Ścisłe informacje o zasadach dofinansowania można uzyskać w WFOŚiGW.

Bank Ochrony Środowiska S.A.

Kredytowanie inwestycji proekologicznych

- Budowy małych oczyszczalni ścieków

Przedmiot kredytowania:

Zakup i instalacja małych o przepustowości do 200 m³/d oraz przydomowych oczyszczalni ścieków

Warunki kredytowania:

Maksymalna kwota kredytu - 100 000,- zł, lecz nie więcej niż 50% wartości przedsięwzięcia,

Okres realizacji - do 18 miesięcy od daty postawienia przez Bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy,

Okres kredytowania - do 5 lat,

Oprocentowanie - 0,5 stopy redyskonta weksli,

Okres karencji - spłata kredytu od momentu zakończenia zadania

Uczestnicy programu:

Wszyscy ubiegający się

- Zagospodarowanie odpadów stałych

Przedmiot kredytowania:

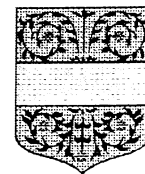
Zadania inwestycyjne polegające na organizowaniu systemów zbiórki i transportu odpadów, budowanie składowisk odpadów i innych obiektów oraz zakup urządzeń (kompaktory, prasy) związanych z usuwaniem i unieszkodliwianiem odpadów oraz ich gospodarczym wykorzystaniem.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- podmioty gospodarcze.

Warunki kredytowania:

Maksymalna kwota kredytu - 500 000,- zł, lecz nie więcej niż 50% wartości przedsięwzięcia,

Okres realizacji - do 12 miesięcy od daty postawienia przez Bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy,
Okres kredytowania - do 5 lat,
Oprocentowanie - 0,6 stopy redyskonta weksli,
Okres karencji – spłata kredytu od momentu zakończenia zadania

Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- podmioty gospodarcze.

- Budowa kanalizacji sanitarnej

Przedmiot kredytowania:

Budowa kanalizacji sanitarnej, pod warunkiem uzyskania od inwestora potwierdzenia odbioru ścieków przez istniejącą oczyszczalnię lub pod warunkiem uzyskania od inwestora oczyszczalni, będącej w realizacji zapewnienia o przyjęciu ścieków po zakończeniu jej budowy, a w przypadku włączenia do istniejącej kanalizacji, uzyskanie potwierdzenia o przyjęciu ścieków przez użytkownika sieci,

Warunki kredytowania:

Maksymalna kwota kredytu – 500 000,- zł, lecz nie więcej niż 50% wartości przedsięwzięcia,
Okres realizacji - do 18 miesięcy od daty postawienia przez Bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy,
Okres kredytowania – do 5 lat,
Oprocentowanie - 0,6 stopy redyskonta weksli,
Okres karencji – spłata kredytu od momentu zakończenia zadania

Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- podmioty gospodarcze.

- Przedsięwzięcia z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii elektrycznej i ciepłej

Przedmiot kredytowania:

Zadania inwestycyjne wykorzystujące odnawialne źródła energii, przynoszące określony efekt ekologiczny, w wyniku pozyskiwania energii w sposób inny niż tradycyjny:

- zakup urządzeń i instalacja małych elektrowni wodnych o mocy do 2 MW,
- zakup urządzeń i instalacja elektrowni wiatrowych o mocy do 500 kW,
- zakup i instalacja urządzeń systemów urządzeń grzewczych z zastosowaniem pomp ciepła, wykorzystujących niskopotencjalną energię gruntu i słońca,
- zakup i instalacja baterii i kolektorów słonecznych,
- zakup i instalacja kotłów opalanych biomasą (słoma, odpady drzewne itp.) o mocy do 2 MW – w ramach modernizacji kotłowni węglowo-koksowych, wraz z urządzeniami składowymi instalacji grzewczych – jako lokalnych źródeł ciepła dla potrzeb c.o. oraz c.w.u.

Warunki kredytowania:

Maksymalna kwota kredytu – 200 000,- zł, lecz nie więcej niż 50% wartości przedsięwzięcia,

Okres realizacji – do 18 miesięcy od daty postawienia przez Bank kredytu do dyspozycji kredytobiorcy,
Okres kredytowania - do 7 lat,
Oprocentowanie - 0,5 stopy redyskonta weksli,
Okres karencji – spłata kredytu od momentu zakończenia zadania

Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt:
Wszyscy ubiegający się

2. Kredytowanie przedsięwzięć energooszczędnych

Przeznaczenie kredytów:

Bank udziela kredytów złotych na przedsięwzięcia energooszczędne, z przeznaczeniem na finansowanie:

- zakupu urządzeń energooszczędnych, których zainstalowanie w ramach prowadzonej budowy lub modernizacji obiektów pozwoli na zmniejszenie:
  - kosztów zużycia energii elektrycznej i ciepłej,
  - kosztów utrzymania mieszkań, domów zakładów, instytucji użyteczności publicznej.
- modernizacji istniejącego oświetlenia ulic, placów itp. na energooszczędne – wyłącznie jednostkom samorządu terytorialnego.

Przedmiot kredytowania:

Przedmiotem kredytowania przedsięwzięć energooszczędnych mogą być zakupy:

- okien termoizolacyjnych posiadających aprobatę techniczną ITB;
  - kotłów gazowych, olejowych lub zasilanych energią elektryczną;
  - grzejników konwekcyjnych i zaworów termostatycznych;
  - pomp ciepła;
  - urządzeń automatycznej regulacji węzłów cieplnych;
- Przedmiotem kredytowania przedsięwzięć modernizacji istniejącego oświetlenia ulic itp. może być pełen zakres prac związanych z modernizacją:
- zakup i instalacja żarówek, opraw, urządzeń sterujących, słupów i wysięgników.

Wysokość udzielanego kredytu nie może przekraczać:

- ceny zakupu urządzeń,
- kosztu modernizacji oświetlenia.

Instalacji urządzeń kredytobiorca dokonuje na własny koszt. Koszt ten stanowi udział środków własnych w realizowanym przedsięwzięciu.

Okres kredytowania:

Ustalany jest indywidualnie dla każdego kredytobiorcy i każdego przedsięwzięcia, w zależności od możliwości spłaty kredytu. Okres ten nie może przekraczać 5 lat.

W przypadku kredytów udzielanych na modernizację oświetlenia, dla których przyjęto zasady spłaty kredytu z oszczędności energii elektrycznej, okres kredytowania stanowi sumę okresu realizacji inwestycji, ewentualnej karencji w spłacie kredytu oraz okresu spłaty.

Okres karencji w spłacie kapitału, stosowany może być jedynie w przypadkach kredytów udzielanych na modernizację oświetlenia i nie może być dłuższy niż okres realizacji inwestycji plus 3 miesiące.

3. Kredytowanie bieżącej i inwestycyjnej działalności jednostek samorządu terytorialnego

Uwzględniając potrzeby jednostek samorządu terytorialnego w zakresie pozyskiwania środków finansowych, niezbędnych zarówno do bieżącej działalności jak i przedsięwzięć inwestycyjnych, Bank Ochrony Środowiska S.A. przygotował specjalną ofertę kredytową dostosowaną do zmieniających się potrzeb i oczekiwań Klientów.

Kredyty w rachunku bieżącym w przypadku posiadania przez jednostki samorządu terytorialnego rachunku w BOS S.A. Jest to krótkoterminowy kredyt przeznaczony na pokrycie wszelkich bieżących potrzeb kredytobiorcy. Jest kredytem odnawialnym do kwoty ustalonego limitu i może być wykorzystywany wielokrotnie, aż do wygaśnięcia umowy.

Oprocentowanie wynosi **od 16,5%**.

Kredyty krótko i średnioterminowe przeznaczone na finansowanie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz na finansowanie niedoborów budżetowych występujących w ciągu roku.

Kredyty mogą być udzielane w formie **kredytu płatniczego** przeznaczonego na pokrycie konkretnych zobowiązań płatniczych, a okres kredytowania ograniczony jest do 3 miesięcy. Kredyty przeznaczone są również na finansowanie bieżących potrzeb w formie **kredytu obrotowego** w rachunku kredytowym.

Kredyty mogą być również udzielane w formie **kredytu rewolwingowego** na okres do 12 mcy, przy którym spłata części bądź całości kredytu powoduje odnowienie wolnego limitu tego kredytu o spłaconą kwotę, dając kredytobiorcy możliwość wielokrotnego wykorzystania limitu, aż do całkowitego wygaśnięcia umowy.

Zarówno kredyt płatniczy, jak i rewolwingowy może przybrać formę **kredytu indeksowanego** (denominowanego w USD lub EURO). Wysokość kredytu jest wówczas określona w USD lub EURO, natomiast jego wykorzystanie następuje w złotych. Koszty kredytu indeksowanego ustala się wg zasad określonych dla kredytów dewizowych, finansowanych ze środków Banku. Tego rodzaju kredyt pozwala poprzez odniesienie kwoty kredytu do aktualnego kursu waluty, na niższy niż przy kredycie złotowym koszty jego obsługi. Bank dysponuje prognozami kształtowania się kursów walutowych np. USD i DEM i w każdej chwili może je państwu udostępnić.

Kolejną formą kredytów jest **pożyczka lombardowa** udzielana na okres do 3 lat pod zastaw papierów wartościowych, lokat w Banku.

Wykup wierzytelności z umów dzierżawy lub najmu, leasingowych oraz faktoring. Te instrumenty pozwalają, przy atrakcyjnym oprocentowaniu i terminie wykupu, na zachowanie płynności finansowej oraz szybkie uzyskanie należności. Oprocentowanie wynosi:

- wykup wierzytelności leasingowych – od 18% w zależności od okresu kredytowania,
- faktoringowych – od 17,5% w zależności od okresu kredytowania.

Kredyty inwestycyjne przeznaczone na finansowanie długoterminowych przedsięwzięć związanych z rozwojem:

- do 24 miesięcy od 14,5%
- powyżej 24 miesięcy do 36 miesięcy od 15,5%
- powyżej 36 miesięcy od 16,5%

Bank może udzielić również na zlecenie **gwarancji i poręczeń**. Gwarancje i poręczenia mogą być udzielone wyłącznie jednostkom samorządu terytorialnego, które posiadają w BOŚ S.A. rachunek bieżący.

Działalność inwestycyjna jednostek samorządu terytorialnego oraz współpraca z licznymi podmiotami gospodarczymi może stworzyć konieczność korzystania z produktów bankowych umożliwiających zabezpieczenie poszczególnych transakcji. Są to:

- poręczenia (terminowe i bezterminowe) jako zabezpieczenie spłaty kredytu,
- gwarancje (warunkowe i bezwarunkowe) podmiotom krajowym i zagranicznym, akredytywy,
- awale – poręczenia zapłaty całości lub części sumy wekslowej.

Kredyty ratalne na urzędnia i usługi związane z ochroną środowiska udzielane na okres do 48 miesięcy, w zależności od okresu kredytowania.

Kredyty na zakup nowych samochodów osobowych, dostawczych i ciężarowych w systemie sprzedaży ratalnej udzielane na okres do 60 m-cy.

Oprocentowanie w zależności od okresu kredytowania.

Dla jednostek samorządu terytorialnego obsługiwanych przez BOŚ S.A. kompleksowo, proponujemy oprocentowanie kredytów według stawek negocjowanych na szczególnych warunkach.

Kredytowanie bieżącej i inwestycyjnej działalności podmiotów gospodarczych

Oferta kredytowa BOŚ S.A. obejmuje podobne formy usług jak przy kredytowaniu jednostek samorządu terytorialnego, z tym że oprocentowanie jest wyższe o ok. 3-4 p.a.

Ponadto podmioty gospodarcze mogą skorzystać z szerszej oferty w następujących formach:

- kredyty budowlane;
- kredyty hipoteczne;
- kredyty na rozwój produkcji lub usług eksportowych;
- kredyty na wyposażenie prywatnych gabinetów lub klinik weterynaryjnych;
- kredyty na wyposażenie gabinetów lub klinik dla lekarzy domowych i lekarzy specjalistów;
- preferencyjne kredyty dla zakładów pracy chronionej, z dopłatami do oprocentowania ze środków PFRON.

III. FUNDUSZE I FUNDACJE

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska I Gospodarki Wodnej

Formy finansowania:

Kredyty i pożyczki preferencyjne na realizację przedsięwzięć - programów priorytetowych, określonych przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

W ramach preferencji mogą być stosowane umorzenia części pożyczek oraz dotacje – wynikające z zasad (internet – <http://www.infosigw.pl>)

Przeznaczenie i cele:

Narodowy Fundusz zakłada finansowanie zadań na realizację priorytetowych programów w następujących dziedzinach:

Programy w dziedzinie ochrony wód – przedsięwzięcia w zakresie ochrony ujęć wód na potrzeby komunalne oraz ochrony zbiorników wód stojących (dotyczy źródeł zanieczyszczenia i kanalizacji odprowadzającej). Ważne jest wykorzystanie pełnej mocy przerobowej istniejących oczyszczalni ścieków.

Programy w dziedzinie gospodarki wodnej – mające na celu zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody oraz zwiększenie skuteczności ochrony przeciwpowodziowej.

Programy w dziedzinie ochrony powietrza – mają na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Przedsięwzięcia dotyczą poprawy parametrów jakościowych paliwa lub jego zmiany, instalowanie urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń w gazach odlotowych, modernizację i zmianę technologii oraz oszczędzanie energii.

Programy w dziedzinie ochrony powierzchni ziemi – związane z redukcją odpadów i źródeł ich powstawania, racjonalizacji gospodarki odpadami oraz eliminacji bądź ograniczeniu zagrożeń dla ludzi i środowiska (w tym. tzw. zanieczyszczeń starych i skutków działalności człowieka).

Programy w dziedzinie leśnictwa – działania w zakresie ochrony lasu i gospodarki leśnej dla zachowania lasu.

Programy w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu – działania zmierzające do zachowania cennych zasobów środowiskowych, różnorodności flory i fauny oraz krajobrazu.

Programy w dziedzinie geologii – obejmują prace i badania geologiczne służące poznaniu budowy geologicznej kraju oraz ochronie zasobów litosfery. Przedsięwzięcia obejmują rozpoznanie i ochronę zasobów wód podziemnych oraz prace służące pozyskaniu przyjaznych środowisku źródeł energii.

Programy w dziedzinie górnictwa – mają na celu zmniejszenie uciążliwości dla środowiska powodowanych wydobywaniem kopalin.

Programy w dziedzinie edukacji ekologicznej w celu kształtowania postaw i zachowań społeczeństwa, upowszechniających idee zrównoważonego rozwoju.

Programy międzydziedzinowe, łączące elementy usuwania zagrożeń systemami organizacyjnymi oraz tworzenie podstaw naukowych i metodycznych do realizacji programów.

Powyższe zagadnienia objęte są w zasadzie pomocą finansową Banku Ochrony Środowiska i wielu fundacji działających na obszarach wiejskich.

Fundusz Pracy

Środki Funduszu Pracy przeznaczone są głównie na wspieranie działań podejmowanych na rzecz bezrobotnych.

Uprawnionymi są organy samorządu terytorialnego, organizacje i instytucje statutowo zajmujące się realizacją zadań na rzecz bezrobotnych, pracodawcy oraz sami bezrobotni tworzący nowe miejsca pracy dla siebie.

Zasadniczym dysponentem środków Funduszu jest Krajowy Urząd Pracy (a także lokalne ogniwa).

Środki z Funduszu Pracy przeznacza się głównie na finansowanie:

- zatrudnienia bezrobotnych w ramach robót publicznych trwających dłużej niż 7 dni,
- pożyczek dla bezrobotnych na uruchomienie działalności gospodarczej,
- pożyczek dla pracodawców na utworzenie nowych miejsc pracy

- organizowanie prac interwencyjnych przez organizatorów tych prac (przy zatrudnieniu bezrobotnych),
- część kosztów (do 30%) związanych z realizacją zadań na rzecz bezrobotnych w ramach działań statutowych organizacji i instytucji.

Gminy mogą ubiegać się o dofinansowanie przy realizacji inwestycji infrastrukturalnych, jeżeli spełnione są następujące wymogi:

- inwestycja jest zlokalizowana w gminie zagrożonej szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym,
- inwestycja jest realizowana z udziałem bezrobotnych kierowanych do robót publicznych przez powiatowy urząd pracy,
- zakres inwestycji obejmuje: zapotrzebowanie w wodę, energię elektryczną i ciepłą, kanalizację i oczyszczalnie ścieków komunalnych, budowę urządzeń sanitarnych, wysypisk śmieci, budowę dróg gminnych i ulic, gazociągów itp.

Uregulowania prawne:

- Ustawa o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu z grudnia 1994r. (Dz.U. 97.25.128);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z 18 sierpnia 1998 r. w sprawie trybu i warunków przyznawania dotacji i budżetu państwa na dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych realizowanych w systemie robót publicznych w gminach zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem.

Pożyczki udzielane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w porozumieniu z Krajowym Urzędem Pracy

O pożyczki ubiegać się mogą pracodawcy tworzący nowe miejsca pracy dla bezrobotnych zamieszkałych na terenie gmin wiejskich, miejsko – wiejskich oraz miast do 20 tys. mieszkańców.

Kwota pożyczki nie może przekraczać 70% kosztów przedsięwzięcia i 20 tys. zł na jedno nowo tworzone miejsce pracy (do 200 tys. zł na utworzone co najmniej 10 miejsc pracy).

Wnioskodawca winien udokumentować udział własny w wysokości minimum 30% kosztów przedsięwzięcia.

Możliwe jest przeznaczenie do 25% kwoty udzielonej pożyczki na zakup środków obrotowych, niezbędnych do utworzenia miejsca pracy.

Okres spłaty pożyczki do 4 lat, w tym karencja do 12 m-cy.

Oprocentowanie wynosi 1/3 stopy redyskonta NBP.

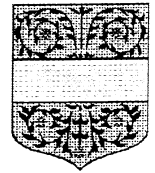
Pożyczkobiorca jest zobowiązany do uruchomienia miejsc pracy i zatrudnienia bezrobotnych w ciągu 60 dni od daty otrzymania ostatniej transzy pożyczki. Utrzymanie miejsc pracy i stanu zatrudnienia określonego w umowie pożyczki musi trwać do czasu spłaty pożyczki.

Kredyty udzielane ze środków Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa z dopłatami do odsetek Krajowego Urzędu Pracy

Przeznaczenie kredytów:

Kredyty przeznaczone są na tworzenie nowych miejsc pracy w działalnościach pozarolniczych dla zarejestrowanych bezrobotnych byłych pracowników ppgr i członków ich rodzin. Szczególnie preferowane są tereny gmin zagrożonych wysokim bezrobociem strukturalnym.

Kredyty obejmują współfinansowanie następujących przedsięwzięć:

zakup, budowa, rozbudowa, modernizacja lub adaptacja obiektów produkcyjno – usługowych,

zakup wyposażenia tych obiektów w maszyny, urządzenia i narzędzia, w tym również środki transportowe,

Kredytem nie mogą być objęte jakiegokolwiek działalności w zakresie produkcji rolnej oraz sklepy spożywcze, bary, restauracje, a także wszelkie formy wyszynku napojów alkoholowych.

Podmioty uprawnione do kredytowania:

- rolnicy i członkowie ich rodzin oraz inne osoby fizyczne zamieszkałe na terenach wiejskich lub w miastach do 20 tys. mieszkańców,
- osoby prawne działające na terenach określonych wyżej, jeżeli przedsięwzięcie zlokalizowane jest na tych terenach,

W przypadku podmiotów już działających liczba zatrudnionych w chwili składania wniosku nie może przekraczać 30 osób.

Warunki kredytowania

kwota kredytu nie może przekraczać 80% kosztów przedsięwzięcia i 25 tys. zł na jedno miejsce pracy oraz 200 tys. zł w przypadku kredytowania przez BGŻ S.A.

okres kredytowania – do 5 lat, w tym karencja do 1 roku. Oprocentowanie kredytu jest zmienne i wynosi 0,65 stopy redyskonta NBP, z czego część odsetek pokrywa KUP.

Oprocentowanie płacone przez kredytobiorcę wynosi:

- minimum 0,5%, w gminach zagrożonych wysokim bezrobociem strukturalnym,
- minimum 0,3%, w pozostałych gminach.

Kredytobiorca zobowiązany jest do zatrudnienia bezrobotnych bezrobotnych w ciągu 60 dni od daty otrzymania ostatniej transzy kredytu oraz do utrzymania stanu zatrudnienia do czasu spłaty kredytu.

Fundusz Współpracy

Fundusz współpracy wdraża programy podzielone obecnie na pięć kategorii, spośród których trzy nakierowane są na wspieranie gmin i samorządów lokalnych w zakresie rozwoju lokalnego i rozwoju społeczeństwa oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Niektóre programy objęte są już wspieraniem w ramach programu PHARE lub innych programów i funduszy.

Oto poszczególne kategorie i programy:

Program „**Rozwój lokalny i wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw**” obejmuje:

- Programy Inicjatyw Lokalnych (PHARE)
- Agrolinia (PHARE) w tym:
  - Linia kredytowa dla sektora rolnego
  - Rozwój przedsiębiorczości na wsi i szkolenie liderów wiejskich
  - Program szkolenia i pomocy dla banków spółdzielczych
  - Program Rozwoju Sektora Prywatnego (PHARE)
- Caresbac – Polska (amerykański fundusz „Counterpart”, US AID, Europejski Bank Inwestycyjny, Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa)
- Centrum Korespondencyjne Euro-Info (fundusz „Counterpart” Unii Europejskiej)

Programy pomocy dla społeczności lokalnej, w tym:

- Program wspierania administracji lokalnej (brytyjski Know-How FUND)
- Restrukturyzacja i prywatyzacja inicjatyw samorządowych (Phare)

- Samorząd – program współpracy i efektywności (US AID)
- Program zobowiązań samorządowych (amerykańska Fundacja Rozwoju Zasobów)

Programy wspierające rozwój społeczeństwa obywatelskiego

- PHARE Dialog Społeczny – N.G Os – organizacje pozarządowe
- PHARE Dialog Społeczny
- PHARE) TACIS LIEN 1995 – małe dotacje dla polskich organizacji pozarządowych
- PHARE) TACIS Demokracja 1993, 1995 i 1996 – małe dotacje dla polskich organizacji pozarządowych

Adres: Cooperation Fund
00-400 Warszawa ul. Nowy Świat 6/12
tel. (022) 661-76-86, 661-76-33
fax (022) 661-76-13

Fundacje Wspierające Rozwój Rolnictwa I Obszarów Wiejskich

Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej „Counterpart Fund”

Europejski Fundusz wspiera poprzez kredyty preferencyjne (za pośrednictwem banków) przedsięwzięcia realizowane przez inwestorów prywatnych, zarządy gmin i komitety społeczne, w tym zwłaszcza w obszarze infrastruktury wiejskiej. Europejski Fundusz wspiera zatem przedsięwzięcia w zakresie:

- gazyfikacji, rozwoju telekomunikacyjnego, budowy dróg
- rozwój małej przedsiębiorczości
- upowszechnienie oświaty i doradztwa rolniczego.

Ponadto Fundusz udziela dotacji na:

- budowę, modernizację i adaptację oraz wyposażenie wiejsko – gminnych ośrodków zdrowia
- budowę i wyposażenie składowisk odpadów wiejskich

Szczegółowe informacje można uzyskać pod adresem:

Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej
„Counterpart Fund”
01-842 Warszawa, Al. Reymonta 12 a
tel. (022) 663-75-01, fax (022) 663-17-29

Fundacja Zaopatrzenia Wsi w Wodę

Prowadzi szeroką działalność poprzez kredyty preferencyjne i dofinansowanie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, a także działalności agroturystycznej, społeczno-kulturalnej, biznesu oraz integracji z Unią Europejską. Zadania realizuje w ramach programów, które obejmują m.in.:

Pilotażowy program przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.

Jest to specjalna pomoc finansowa (dotacje do 25% kosztów) dla pierwszej w województwie wsi, w której powstanie co najmniej 20 przyzagrodowych oczyszczalni.

Pomoc obejmuje do 50% kosztów, w tym połowę stanowi dotacja, drugą połowę kredyt, oprocentowanie 0,2 kredytu refinansowego NBP.

Kredyty na budowę oczyszczalni przyzagrodowych

Kredyt do 60% kosztów, okres spłaty do 5 lat, oprocentowanie 0,2 kredytu refinans. NBP

Kredyt na budowę kanalizacji zbiorczych i oczyszczalni ścieków
Kredyt do 25% kosztów, pozostałe warunki jak wyżej
Szkolenia w zakresie zakładania małego biznesu
Szkolenia wykładowców i konsultantów
Szkolenia w zakresie ochrony środowiska i agroturystyki.

Uczestnicy programów:

Gminy, rolnicy, mieszkańcy terenów wiejskich

Informacje: Fundacja Wspomagająca Zaopatrzenie Wsi w Wodę
01-015 Warszawa, Skwer Kardynała S. Wyszyńskiego 6
tel. (022) 838-67-13,
fax (022) 838-46-83

Fundacja na rzecz Rozwoju Wsi „Polska Wieś 2000” im. Macieja Rataja

Przedmiot kredytowania:

Inwestycje polegające na budowie i modernizacji urządzeń grzewczych zasilanych gazem lub olejem opałowym w wiejskich obiektach użyteczności publicznej (szkoły, ośrodki zdrowia, kluby rolnika, remizy strażackie i zakłady opiekuńczo-lecznicze młodzieży wiejskiej), a w szczególności:

- usługi instalacyjne i remontowe związane z instalacjami urządzeń gazowych i olejowych,
- zakup energooszczędnych kotłów centralnego ogrzewania opalanych gazem lub olejem opałowym, z system sterowania, w celu wymiany kotłów opalanych paliwem stałym,
- pokrycie kosztów sieci rozprowadzającej gaz lub olej opałowy,
- zakup wkładów kominowych, jako części składowych instalacji grzewczych,
- zakup liczników gazowych, reduktorów i odpowiednich urządzeń wchodzących w skład instalacji do zasilania olejem,
- pokrycie kosztów wykonania niezbędnych dokumentacji.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt:

- gminy,
- spółki prawa handlowego z udziałem gmin,
- inicjatywy społeczne mające status spółki cywilnej.

Warunki kredytowania:

- maksymalna kwota kredytu 30 000 zł;
- okres kredytowania 2 lata
- oprocentowanie 0,35 stopy redyskonta weksli w stosunku rocznym
- okres karencji nie dłuższy niż 6 miesięcy

Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA

Fundacja jest koordynatorem pomocy zagranicznej ze środków PHARE – skierowanej do rolnictwa i jego otoczenia.

Pomoc FAPA obejmuje dwa strategiczne obszary działania:

Przygotowanie rolnictwa i wsi polskiej do integracji z Unią Europejską
Rozwoju obszarów wiejskich

Obecnie istnieje możliwość pozyskania środków w ramach programu STRUDER 2.

Adres: Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA
00-930 Warszawa, ul Wspólna 30
tel. (022) 623-16-55, 623-26-20
fax (022) 628-93-87

Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

Fundusz przeznaczony jest na ochronę, rekultywację i poprawę jakości gruntów rolnych oraz na wypłatę odszkodowań ustawowych. Środki funduszu w pierwszej kolejności przeznaczone są na przedsięwzięcia realizowane na obszarze gmin, w których powstają dochody funduszu. Obejmują one przede wszystkim:

- rekultywację na cele rolnicze gruntów, które utraciły lub zmniejszyły wartość użytkową
- rolnicze zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych
- przeciwdziałanie energii gleb na gruntach rolnych
- budowę i renowację zbiorników wodnych służących małej retencji
- budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych
- wykonywanie badań płodów rolnych uzyskiwanych w strefach ochronnych oraz niezbędnych dokumentacji i ekspertyz w zakresie ochrony gruntów rolnych
- zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania niezbędnego do zakładania i aktualizowania operatów ewidencji gruntów oraz prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych – do wysokości 5% rocznych dochodów Funduszu.

Zasady tworzenia i podziału FOGR określone zostały w następujących przepisach:

- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (Dz. U. 95.16.78)
- Rozporządzenie RM w sprawie regulaminu funkcjonowania Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych z dnia 27.10.1998 r. (Dz. U. 98.139.903)

IV. ZAGRANICZNE ŚRODKI POMOCOWE

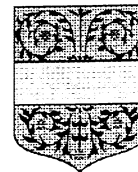
Proces przygotowań do integracji z Unią Europejską wchodzi w etap wzmożonej strategii przedakcesyjnej wobec krajów kandydujących do członkostwa w Unii. W pakiecie reform Unii Europejskiej pod nazwą Agenda 2000 planowany budżet na lata 2000 – 2006 zapowiada udzielenie wsparcia państwom stowarzyszonym w okresie przedakcesyjnym. Nie przewiduje objęcia przyszłych członków Wspólną Polityką Rolną przed rokiem 2006, co praktycznie przesunęło termin akcesji poza ten rok.

O członkostwo w Unii ubiega się 10 krajów Europy Środkowej i Wschodniej: Bułgaria, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Węgry. Są to kraje o różnorodnej specyfice instytucjonalnej i gospodarczej oraz sektora rolnego i obszarów wiejskich. Przygotowanie do członkostwa wymaga podjęcia działań służących poprawie efektywności, rynku, standardów jakościowych i higienicznych oraz utrzymaniu i tworzeniu nowych miejsc pracy na terenach wiejskich.

Aby uwzględnić specyficzne potrzeby każdego z krajów kandydujących Komisja Europejska opracowała dokumenty pod nazwą Partnerstwo dla Członkostwa.

Zgodnie z unijną zasadą komplementarności działania Unia Europejska wspierać będzie priorytetowe działania wszystkich krajów kandydujących pomocą w wysokości 3 mld ECU rocznie, w cenach z 1997 r. (waloryzowane corocznie o przewidywany wskaźnik inflacji), w ramach następujących programów:

- program PHARE – 1,5 mld ECU (w 1999 r. – 1,56 mld ECU)
- program ISPA – 1,0 mld ECU (w 1999 r. – 1,04 mld ECU)

- program SAPARD – 0,5 mld ECU (w 1999 r. – 0,52 mld ECU)

Program PHARE (Poland and Hungary Assistance for Restructuring their Economy) od roku 2000 służyły wspieraniu tych priorytetów Narodowego Programu, których nie obejmują programy ISPA i SAPARD. W ramach tych środków powstał Fundusz pn. Fundusz Małych Projektów (Small Project Fund - SPF) w ramach którego został powołany Program Współpracy Przygranicznej PHARE CBC Polska-Niemcy

Program ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-accession) przeznaczony jest na współfinansowanie rozwoju infrastruktury transportowej, a szczególnie wpasowujących w sieć transeuropejską. Część środków będzie przeznaczona na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, w dziedzinach takich jak gospodarka wodna, zarządzanie zasobami wodnymi i ich ochrona, rozwój sieci drogowej i telekomunikacji.

Program SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) – służyć będzie wspieraniu wybranych działań w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

Program PHARE - Małe Projekty Euroregionalne – Program Współpracy Przygranicznej PHARE CBC Polska-Niemcy

Wymogi dotyczące składania wniosków o dofinansowanie:

1. Dofinansowanie w ramach Programu Współpracy Przygranicznej PHARE CBC Polska-Niemcy można otrzymać na podstawie złożonego wniosku. Formularz wniosku znajduje się w Sekretariacie Funduszu SPF prowadzonym przez Komunalny Związek Celowy Gmin Pomorza Zachodniego „Pomerania” (al. Wojska Polskiego 164, 71-335 Szczecin, tel. 0-91 486-08-23). Sekretariat udziela również wszelkich informacji na temat składania i realizacji projektów.
2. Wniosek należy złożyć w języku polskim wraz ze streszczeniem w języku angielskim w trzech egzemplarzach.
3. Fundusz Małych Projektów Euroregionalnych dofinansowuje projekty maksymalnie do 75% wartości projektu.
4. Nie finansuje się przedsięwzięć infrastrukturalnych.
5. Warunkiem złożenia wniosku jest posiadanie pisemnego poparcia ze strony partnera niemieckiego w Euroregionie Pomerania, które należy dołączyć do każdego wniosku.
6. Fundusz jest skierowany do wszystkich jednostek administracyjnych i instytucjonalnych prowadzących działalność niedochodową.

Przykładowe preferowane organizacje:

- publiczne władze samorządowe
- społeczne organizacje gminne, powiatowe, wojewódzkie
- organizacje współpracy gmin,
- euroregiony
- izby handlowe
- stowarzyszenia zawodowe
- organizacje związków zawodowych
- organizacje pozarządowe

Do korzystania z dofinansowania Funduszu nie kwalifikują się firmy prywatne, organizacje dochodowe ani organizacje ogólnokrajowe, jeśli nie odgrywają określonej roli w regionie przygranicznym.

Dofinansowanie może zostać przyznane tylko dla wniosków dotyczących projektów już opracowanych i gotowych do realizacji.

Do finansowania nie kwalifikują się wnioski dotyczące tworzenia instytucji jeszcze nie istniejących.

7. Wnioski powinny realizować priorytety Euroregionu Pomerania, do których należą:

- współpraca i wymiana naukowa i oświatowa
- współpraca i wymiana kulturalna
- promocja działań integracyjnych w Euroregionie
- rozwój gospodarczy i turystyka
- zasoby ludzkie i szkolenia
- rozwój demokracji lokalnej

8. I, II i III część wniosku należy wypełnić zgodnie z poleceniami, w III części wniosku należy podać wyczerpujące odpowiedzi (minimum pół strony tekstu) na każde pytanie.

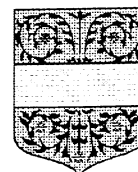
9. Budżet należy konstruować **tylko** w EURO. Pozycję „udział PHARE” należy wyliczyć na podstawie kosztów netto. Wkład własny wnioskodawcy powinien wynosić min. 25% wartości projektu. Budżet należy tworzyć według kategorii takich jak:

- wyżywienie (dofinansowanie wyżywienia nie może przekroczyć 10% całkowitej kwoty projektu wnioskowanej z funduszu PHARE)
- zakwaterowanie
- tłumaczenia
- dostawy (sprzętu niezbędnego do realizacji projektu, dostawy nie mogą przekroczyć 30% wartości udziału PHARE)
- promocja
- druk
- nagrody (należy szczegółowo podać jakie, koszt żadnej z nagród nie może przekroczyć 100 EURO)
- transport itp.

W ramach Programu można otrzymać dofinansowanie tylko na wydatki, które są kosztem wnioskodawcy, ponieważ rozliczenie następuje na podstawie rachunków zewnętrznych ściśle według budżetu przedstawionego we wniosku. Refinansowane są tylko koszty netto. Program PHARE nie pokrywa kosztów administracyjnych, kosztów kierownictwa ani kosztów honorariów (z wyjątkiem przypadków szczególnie uzasadnionych). Należy zwrócić uwagę, że jeżeli koszt jednej pozycji (nie dotyczy to zakwaterowania, wyżywienia transportu) przekracza 3 000 EURO należy przeprowadzić przetarg według zasad programu PHARE.

Wzór wniosku o dofinansowanie projektu w ramach SPF oraz wniosek o dofinansowanie programu spotkania młodzieży – w załączeniu.

SAPARD – program pomocy przedakcesyjnej

SAPARD jest jednym z instrumentów pomocy finansowej dla wszystkich dziesięciu krajów starających się o członkostwo w Unii Europejskiej. Rozporządzenie w sprawie programu SAPARD zostało podpisane 21 czerwca 1999 r. w Luksemburgu. Rozporządzenie to ustala ramy pomocy Unii Europejskiej dla rolnictwa i obszarów wiejskich w okresie przedakcesyjnym. Nadrzędnym celem programu SAPARD jest ułatwienie procesu integracji sektora rolnego z U.E. poprzez przyspieszenie przyjęcia dorobku prawnego Unii Europejskiej oraz stymulowanie rozwoju obszarów wiejskich i restrukturyzację gospodarki żywnościowej. Program SAPARD należy traktować jako kapitał inwestycyjny, a nie obrotowy. Obejmuje on szeroki katalog działań, związanych głównie z rozwojem terenów wiejskich. Nie obejmuje jednak systemu interwencji rynkowych oraz działań nastawionych bezpośrednio na wzrost produkcji rolniczej. Wybór priorytetów musi wynikać z programu operacyjnego.

Proponowane obszary finansowania ze środków SAPARD

Pomoc dla rolnictwa i obszarów wiejskich dotyczy jednego lub kilku występujących działań:

- Inwestycje w gospodarstwach rolnych
- Poprawa przetwórstwa i dystrybucji artykułów rolnych i rybołówstwa.
- Doskonalenie struktur kontroli jakości, kontroli weterynaryjnej i fitosanitarnej.
- Metody produkcji rolniczej mające na celu ochronę środowiska naturalnego oraz zachowanie krajobrazu wiejskiego.
- Rozwój i dywersyfikacja działalności gospodarczej, zapewniająca zróżnicowanie działalności i dochód alternatywny.
- Wprowadzenie systemu usług w zakresie zarządzania gospodarstwami oraz systemu zastępstw w gospodarstwach rolnych.
- Tworzenie grup producentów.
- Odnowa i rozwój wsi oraz ochrona dziedzictwa wiejskiego.
- Poprawa struktury agrarnej oraz scalanie gruntów.
- Tworzenie i unowocześnienie systemu rejestracji gruntów.
- Szkolenie zawodowe (w zawodzie rolnika).
- Rozwój i doskonalenie infrastruktury na obszarach wiejskich.
- Gospodarka wodna w rolnictwie
- Leśnictwo wraz z zalesianiem użytków rolnych, inwestycje w prywatnych gospodarstwach leśnych oraz przetwórstwo i marketing drewna
- Pomoc doradcza w zakresie środków działania, objętych rozporządzeniem, włącznie z ekspertyzami wspierającymi przygotowywanie i monitoring oraz kampanie informacyjne.

Podział środków i finansowanie programu SAPARD

Finansowanie programu SAPARD odbywać się będzie z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnych (EAGGF). W rozdysponowaniu budżetu pomiędzy kraje kandydujące EAGGF będzie brać pod uwagę następujące kryteria:

- liczbę ludności rolniczej (Polska ok. 40%)
- powierzchnię użytków rolnych (Polska ok. 30%)
- Produkt Krajowy Brutto (PKB) na 1 osobę (6 miejsce wśród 10)
- specyfikę sytuacji terytorialnej

Działania wspierające Wspólnoty muszą być zgodne z zobowiązaniami przyjętymi w Partnerstwie dla Członkostwa oraz z przepisami Układów Stowarzyszeniowych, a także celami Wspólnej Polityki Rolnej. Przyjęcie Programu SAPARD umożliwi potencjalnym beneficjentom (rolnicy, grupy producentów, zakłady przetwórcze, gminy) składanie wniosków o współfinansowanie ze środków programu. Można przewidzieć, że wnioski samorządu lokalnego

będą oceniane pod kątem zgodności ze strategią ogólnego rozwoju gminy. Wszystkie działania wspierane w ramach programu SAPARD muszą być wpisane w długookresową strategię rozwoju gminy.

Wysokość pomocy uzależniona jest od udziału środków publicznych, wnoszonych do współfinansowania programów realizacyjnych. Wymagany jest co najmniej 25% wkład własny beneficjenta. Wkład Unii może wynieść do 75% całkowitej sumy zakwalifikowanych wydatków. Udział środków unijnych będzie ponadto zróżnicowany w zależności od grupy projektu, i tak:

- przy realizacji projektów generujących dochody (np. modernizacja zakładów przetwórstwa płodów rolnych lub drewna, działalność agroturystyczna) pomoc ze środków publicznych nie może przekraczać 50%, w tym wkład Unii Europejskiej może wynieść 75%.
- przy realizacji projektów, które nie generują dochodów pomoc ze środków publicznych może, ale nie musi być **wyższa niż 50% kosztów realizacji**.

Gminy w ramach programu mogą m.in. nabywać nieruchomości (oprócz gruntów rolnych) oraz kupić używany sprzęt (bez kosztów VAT). Jako udział własny gmina może wnieść aport rzeczowy ściśle uwarunkowany.

Oczekiwana przez Polskę pomoc Unii Europejskiej od 2000 r. może wynosić ok. 200 mln. euro rocznie, tylko na wsparcie rozwoju terenów wiejskich. Uwzględniając minimalny wkład w wysokości 25% zaangażowanie krajowych środków publicznych winno kształtować się na poziomie ok. 50 mln euro, czyli ok. 210 mln PLN.

Jednakże ograniczeniem w wykorzystaniu tych środków mogą być:

- instytucjonalne zdolności absorpcyjne
- teoretyczny limit pomocy Unii – 4% PKB
- możliwość wypełnienia wymagań odnośnie krajowego współfinansowania programów.

Poziom pomocy unijnej będzie w dużym stopniu uzależniony od założeń i sprawności Programu Operacyjnego, a także umiejętności opracowania planów inwestycyjnych i zaangażowania środków własnych beneficjentów. Fundusze bowiem przyznawane będą na zasadzie konkursu projektów. Nie ma jeszcze przepisów wykonawczych określających warunki przygotowywania projektów.

Warunki korzystania ze środków SAPARD

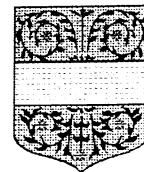
Podstawowym warunkiem jest przedstawienie Komisji Europejskiej dokumentu o nazwie Plan Rozwoju Terenów Wiejskich czyli tzw. Planu Operacyjnego. Plan Operacyjny ma obejmować okres siedmioletni zaczynający się od 1 stycznia 2000 roku. Plan ten ma zawierać:

- Opis obecnej sytuacji
- Opis proponowanej strategii
- Określone ilościowo cele
- Wybrane priorytety
- Ocenę wstępną zastosowania zaproponowanej strategii
- Źródła finansowania, uwzględniające krajowe środki publiczne, środki Wspólnoty, ewentualnie środki prywatne i inne.

Za przygotowanie programu operacyjnego oraz koordynację realizacji programu SAPARD odpowiedzialne jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Projekt programu operacyjnego powinien być złożony do 6 miesięcy od opublikowania Rozporządzenia do akceptacji przez Komisję Europejską.

Wybór kierunków działalności w ramach programu SAPARD, opierać się winien na planach rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich poszczególnych województw. MRiRW po konsultacjach we wszystkich nowych województwach dokonało wyboru priorytetów objętych programem

SAPARD, które w przedstawionych samorządach „Proponowanych obszarach finansowania” zawierają się w punktach 1, 2, 3, 4, 5, 12 i 14. Obejmują one zatem obszary zapewniające zrównoważony rozwój rolnictwa i terenów wiejskich o charakterze indywidualnym i ogólnokrajowym, w tym dwa (4 i 14) przewidywane do wdrażania pilotażowego.

Prace MRiRW tworzą się jeszcze w sferze zarządzania instrumentami Wspólnej Polityki Rolnej, w tym akredytowanie Agencji Płatniczej, na którą proponowana jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Sprawność i skuteczność działania programu SAPARD poddawana jest obowiązkowej i sformalizowanej ocenie. Ocena programów obejmuje trzy formy:

- ocenę wstępną (ex ante), prowadzoną przed rozpoczęciem programu w zakresie diagnozy sytuacji i strategii określa cele ilościowe i jakościowe,
- ocenę w trakcie realizacji programu, obejmującą stan zaangażowania (zwłaszcza finansowego), konkretne osiągnięcia i oczekiwane rezultaty oraz ewentualne zmiany.
- ocenę końcową (ex post), stanowiącą pogłębiony bilans działań, analizę zmian w realizacji programu oraz porównanie założonych i osiągniętych celów.

Do oceny wymagane jest powołanie Komitetu Monitorującego, którego zadaniem będzie prowadzenie monitoringu, oraz sprawowanie nadzoru wykonawczego, w tym koordynowanie promocji i informacji o programie oraz sprawdzanie i zapobieganie nieprawidłowościom w realizacji programów

Realizacja programu SAPARD ze względu na kryteria i możliwości korzystania ze środków przedakcesyjnych niewątpliwie nie rozwiąże wszystkich problemów wsi i rolnictwa.

Ważne jest jednak, że korzystanie z programu SAPARD przygotowuje nas do korzystania w przyszłości ze znacznie większej pomocy strukturalnej po przystąpieniu do UE.

Poniżej przedstawiono wybrane schematy działań w zakresie rozwoju i poprawy infrastruktury obszarów wiejskich (Działanie 3) oraz w zakresie różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich (Działanie 4)

OSŃ PRIORYTETOWA II - POPRAWA WARUNKÓW PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ I TWORZENIE MIEJSC PRACY

DZIAŁANIE 3: ROZWÓJ I POPRAWA INFRASTRUKTURY OBSZARÓW WIEJSKICH

UZASADNIENIE DZIAŁANIA 3

Słaby poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej jest jedną z zasadniczych barier rozwoju obszarów wiejskich w Polsce. Działania podejmowane w dziedzinie poprawy infrastruktury technicznej mają decydujące znaczenie dla podniesienia atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i inwestowania w przedsięwzięcia tworzące miejsca pracy. Poprawę stanu zaopatrzenia w energię i wodę, rozwój komunikacji i sieci telekomunikacyjnej uznaje się za podstawę rozwoju gospodarczego i społecznego obszarów wiejskich. Integracja Polski z UE oznacza wdrożenie standardów ochrony środowiska, higieny *asa*. jakości produkcji zgodnie z *acquis commautaire* Warunkiem spełnienia tych wymogów jest m.in. poprawa zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków, utylizacji odpadów.

Zakres potrzeb inwestycyjnych w dziedzinie infrastruktury na obszarach wiejskich przekracza możliwości finansowe podmiotów krajowych. Włączenie zadań z tego zakresu do programu przedakcesyjnego SAPARD stwarza możliwości zwiększenia skali inwestowania i przyspieszenia przemian, niezbędnych dla rozwoju obszarów wiejskich.

ZWIĄZKI Z INNYMI DZIAŁANIA POZA PROGRAMEM SAPARD

Obok stosowanych dotychczas instrumentów wspierających rozwój infrastruktury na obszarach wiejskich (dotacje wojewody i ARiMR, Fundusze Ochrony Środowiska i inne), inwestycje z tego zakresu wspierane będą również w ramach komponentu spójności społeczno-gospodarczej programu Phare 2000, a projekty w ramach programu SAPARD będą ich uzupełnieniem. Inwestycje z zakresu rozwoju infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, realizowane w ramach programu SAPARD, będą również komplementarne w stosunku do dużych inwestycji infrastrukturalnych realizowanych w ramach programu ISPA.

OGÓLNE CELE DZIAŁANIA 3:

- zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów lokalnych i inwestorów zewnętrznych;
- zapewnienie mieszkańcom wsi odpowiednich standardów życia;
- zapewnienie warunków dla wdrażania *acquis communautaire*. W pierwszym okresie realizacji programu, pomoc publiczna w ramach programu SAPARD, koncentrować się będzie na infrastrukturze technicznej, w tym wodociągach, kanalizacji, dostawie energii elektrycznej i innych formach energii, drogach, a także telekomunikacji i oparta będzie na regulach szczegółowych opisanych poniżej, odrębnie dla każdego schematu.

Przewiduje się możliwość uzupełnienia i modyfikacji zakresu wsparcia przemian strukturalnych poprzez rozwój infrastruktury społecznej oraz kompleksowe inwestycje w ramach odnowy wsi, na podstawie rekomendacji Komitetu Monitorującego.

POZIOM GEOGRAFICZNY DLA DZIAŁANIA 3

Działanie 3 obejmuje cały kraj poza miastami o wielkości powyżej 7 tysięcy mieszkańców.

OKRES OBJĘTY PROGRAMEM

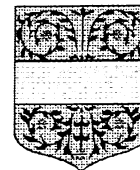
Schematy będą objęte finansowaniem w okresie funkcjonowania programu SAPARD.

WDROŻENIE DZIAŁANIA 3

16 ekspozytur agencji wdrożeniowej, które mogą delegować część zadań instytucjom regionalnym.

Tabela finansowa dla działania 3

	Całkowity koszt	Łącznie środki publiczne	Udział środków unijnych		Środki publiczne polskie		Środki prywatne
	(mln EUR)		(mln EUR)	(mln EUR)	%	(mln EUR)	
2000	89,4	87,7	65,7	75%	21,92	25%	1,75
2001	76,3	74,79	56,0	75%«	18,7	25%	1,53
2002	54,5	53,41	40,0	75%	13,3	25%	1,09
2003	54,5	53,41	40,0	75%	13,3	25%	1,09
2004	54,5	53,41	40,0	75%	13,3	25%	1,09
2005	54,5	53,41	40,0	75%	13,3	25%	1,09
2006	54,5	53,41	40,0	75%	13,35	25%	1,09
Łącznie	438,2	429,54	322,1		107,3		8,73

SCHEMATY W RAMACH DZIAŁANIA 3

SCHEMAT 3.1. ZAOPATRZENIE GOSPODARSTW WIEJSKICH W WODĘ WRAZ Z UZDATNIANIEM ORAZ ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

Cele szczegółowe Schematu 3.1:

- zwiększenie ilości gospodarstw wiejskich objętych systemem zagospodarowania ścieków;
- zwiększenie ilości gospodarstw wiejskich zaopatrzonych wystarczającą ilością wody o odpowiedniej jakości.

Zakres pomocy dla Schematu 3.1.

Dotacje będą przyznawane na inwestycje z zakresu zaopatrzenia w wodę wraz z uzdatnianiem oraz na inwestycje związane z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków.

Górna wysokość dotacji dla Schematu 3.1. – 400 tys. EUR.

Poziom pomocy w ramach Schematu 3.1.

Wysokość dotacji będzie zgodna z ograniczeniami ustalonymi przez Rozporządzenie SAPARD, a także zgodna z ustawowo określonymi limitami dla środków budżetowych przeznaczonych na dotowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego¹ i będzie wynosiła do 50% wartości kosztorysowej inwestycji. Możliwość podwyższenia dotacji do 75%, zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, będzie zależała od wysokości dochodów samorządu, zakwalifikowania do gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem lub jeśli inwestycja będzie realizowana przez gminę w celu zagospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej i przekazanych gminie na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 roku (zmniejszenie maksymalnych limitów zależy będzie od popytu na środki).

Przy inwestycjach z zakresu zagrodowych oczyszczalni ścieków i zagrodowych urządzeń wodnych, wymagany będzie wkład własny mieszkańców wynoszący minimum 10% całkowitych zakwalifikowanych kosztów projektu.

Beneficjenci pomocy w ramach Schematu 3.1

- gminy oraz związki międzygminne.

Kryteria wyboru projektów w ramach Schematu 3.1.:

- przedstawienie dokumentacji technicznej wraz z pozwoleniami wymaganymi przez polskie prawo oraz wy ceną wskaźnikową danego projektu;
- wielkość inwestycji dostosowana do bieżących potrzeb z zabezpieczeniem możliwości rozbudowy;
- koordynacja planowanych inwestycji;
- udział planowanych inwestycji w uatrakcyjnianiu obszaru objętego projektem (dla rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju turystyki itp.);
- preferencje dla gmin o niskim stopniu zwodociągowania;
- preferencje dla inwestycji kanalizacji sieciowej i zagrodowej w gminach o dużym stopniu zwodociągowania;
- preferencje dla zagrodowych oczyszczalni ścieków i zagrodowych urządzeń wodnych przy rozproszony zabudowie, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej nie znajduje technicznego i ekonomicznego uzasadnienia.

¹ Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r, o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000.

Wskaźniki monitorowania dla Schematu 3.1.

Wskaźniki docelowe:

- 1000 projektów.

Wskaźniki fizyczne:

- liczba przyłączy do wodociągów zbiorowych;
- liczba wodociągów zagrodowych;
- liczba przyłączy do kanalizacji sieciowej;
- liczba oczyszczalni ścieków (zbiorczych);
- liczba zagrodowych oczyszczalni ścieków.

SCHEMAT 3.2. GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI

Cele szczegółowe Schematu 3.2.:

- zwiększenie ilości gospodarstw wiejskich objętych systemem zagospodarowania odpadów.

Zakres pomocy dla Schematu 3.2.

Dotacje zostaną przyznane na inwestycje w ramach zagospodarowania odpadów stałych, w tym:

- budowa, modernizacja i rekultywacja wysypisk odpadów stałych;
- budowa lub modernizacja specjalnych miejsc utylizacji opakowań i nie zużytych środków ochrony roślin.

Górna wysokość dotacji dla Schematu 3.2. - 100 tys. EUR.

Poziom pomocy w ramach Schematu 3.2.

Wysokość dotacji będzie zgodna z ograniczeniami ustalonymi przez Rozporządzenie SAPARD, a także zgodna z ustawowo określonymi limitami dla środków budżetowych przeznaczonych na dotowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego i będzie wynosiła do 50% wartości kosztorysowej inwestycji. Możliwość podwyższenia dotacji do 75%, zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, będzie zależała od wysokości dochodów samorządu, zakwalifikowania do gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem lub jeśli inwestycja będzie realizowana przez gminę w celu zagospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej i przekazanych gminie na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 roku (zmniejszenie maksymalnych limitów zależy będzie od popytu na środki).

Beneficjenci pomocy w ramach Schematu 3.2.:

- gminy oraz związki międzygminne.

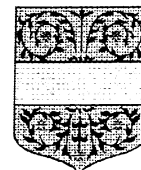
Kryteria wyboru projektów w ramach Schematu 3.2.:

- przedstawienie dokumentacji technicznej wraz z pozwoleniami wymaganymi przez polskie prawo oraz wyceną wskaźnikową, danego projektu;
- wielkość inwestycji dostosowana do bieżących potrzeb z zabezpieczeniem możliwości rozbudowy;
- koordynacja planowanych inwestycji;
- udział planowanych inwestycji w uatrakcyjnianiu obszaru objętego projektem (dla rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju turystyki itp.).

Wskaźniki monitorowania dla Schematu 3.2.

Wskaźniki docelowe:

- 350 projektów.

Wskaźniki fizyczne:

- liczba wybudowanych wysypisk odpadów;
- liczba wybudowanych zakładów utylizacji odpadów;
- liczba zmodernizowanych wysypisk odpadów;
- liczba zrekultywowanych wysypisk odpadów.

SCHEMAT 3.3. DROGI GMINNE I POWIATOWE NA OBSZARACH WIEJSKICH

Cele szczegółowe Schematu 3.3.:

- poprawa lokalnej sieci komunikacyjnej.

Zakres pomocy dla Schematu 3.3.

Dotacje będą przyznawane na inwestycje związane z modernizacją, budową dróg gminnych i powiatowych na obszarach wiejskich, a także dróg dojazdowych do gruntów rolnych.

Górna wysokość dotacji dla Schematu 3.3. – 100 tys. EUR.

Poziom pomocy w ramach Schematu 3.3.

Wysokość dotacji będzie zgodna z ograniczeniami ustalonymi przez Rozporządzenie SAPARD, a także zgodna z ustawowo określonymi limitami dla środków budżetowych przeznaczonych na dotowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego i będzie wynosiła do 50% wartości kosztorysowej inwestycji. Możliwość podwyższenia dotacji do 75%, zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, będzie zależała od wysokości dochodów samorządu, zakwalifikowania do gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem lub jeśli inwestycja będzie realizowana przez gminę w celu zagospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej i przekazanych gminie na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 roku (zmniejszenie maksymalnych limitów zależy będzie od popytu na środki).

Przy inwestycjach z zakresu dróg dojazdowych do gruntów rolnych, wymagany będzie wkład własny rolników wynoszący minimum 10% całkowitych zakwalifikowanych kosztów projektu.

Beneficjenci pomocy w ramach Schematu 3.3.:

- gminy;
- powiaty.

Kryteria wyboru projektów w ramach Schematu 3.3.:

- przedstawienie dokumentacji technicznej wraz z pozwoleniami wymaganymi przez polskie prawo oraz wyceną wskaźnikową danego projektu;
- wielkość inwestycji dostosowana do bieżących potrzeb z zabezpieczeniem możliwości rozbudowy;
- koordynacja planowanych inwestycji;
- udział planowanych inwestycji w uatrakcyjnianiu obszaru objętego projektem (dla rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju turystyki itp.);
- przewidywany stopień wzrostu przewozów towarowych i osobowych w odniesieniu do aktualnego obciążenia i stanu istniejących dróg;
- utrzymanie integralności sieci dróg;
- uwzględnienie lokalnych potrzeb związanych z poprawą struktury gospodarstw i rozłogu pól (scalanie gruntów), tak aby drogi utwardzone nie były w przyszłości przeszkodą w tych działaniach;
- dotacją może być objęty odcinek drogi nie krótszy niż 500 m, której szerokość jezdni nie będzie większa niż 6 m;

- w przypadku dróg dojazdowych do gruntów rolnych - minimalnie 4 gospodarstwa, do których prowadzi droga.

Wskaźniki monitorowania dla Schematu 3.3.

Wskaźniki docelowe:

- 1000 projektów.

Wskaźniki fizyczne:

- liczba km zmodernizowanych lub wybudowanych dróg gminnych i powiatowych;
- liczba km zmodernizowanych lub wybudowanych dróg dojazdowych do gruntów rolnych.

SCHEMAT 3.4. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ

Cele szczegółowe Schematu 3.4:

- zwiększenie jakości i efektywności dostaw energii, w tym wykorzystanie lokalnych nośników energii.

Zakres pomocy dla Schematu 3.4.

Dotacje będą przyznawane na inwestycje z zakresu zaopatrzenia w energię:

- budowa i modernizacja sieci energetycznej (reelektryfikacja);
- wykorzystanie lokalnych alternatywnych źródeł energii.

Górna wysokość dotacji dla Schematu 3.4. - 100 tys. EUR.

Poziom pomocy w ramach Schematu 3.4.

Wysokość dotacji będzie zgodna z ograniczeniami ustalonymi przez Rozporządzenie SAPARD, a także zgodna z ustawowo określonymi limitami dla środków budżetowych przeznaczonych na dotowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego i będzie wynosiła do 50% wartości kosztorysowej inwestycji. Możliwość podwyższenia dotacji do 75%, zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, będzie zależała od wysokości dochodów samorządu, zakwalifikowania do gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem lub jeśli inwestycja będzie realizowana przez gminę w celu zagospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej i przekazanych gminie na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 roku (zmniejszenie maksymalnych limitów zależy będzie od popytu na środki).

Beneficjenci pomocy w ramach Schematu 3.4.:

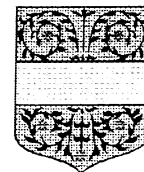
- gminy oraz związki międzygminne.

Kryteria wyboru projektów w ramach Schematu 3.4.:

- przedstawienie dokumentacji technicznej wraz z pozwoleniami wymaganymi przez polskie prawo oraz wyceną wskaźnikową danego projektu;
- wielkość inwestycji dostosowana do bieżących potrzeb z zabezpieczeniem możliwości rozbudowy;
- koordynacja planowanych inwestycji;
- udział planowanych inwestycji w uatrakcyjnianiu obszaru objętego projektem (dla rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju turystyki itp.);
- preferowane będą gminy, w których występuje deficyt energii lub nastąpiła dekapitalizacja urzędzeń;
- projekty wykorzystujące lokalne zasoby.

Wskaźniki monitorowania dla Schematu 3.4.

Wskaźniki docelowe:

- 250 projektów.

Wskaźniki fizyczne:

- liczba kilometrów zmodernizowanych sieci energetycznych;
- moc wytwarzana przy wykorzystaniu lokalnych, niekonwencjonalnych źródeł energii;
- ilość gospodarstw wiejskich korzystających ze zmodernizowanych sieci energetycznych;
- ilość gospodarstw wiejskich korzystających z niekonwencjonalnych źródeł energii.

SCHEMAT 3.5. TELEKOMUNIKACJA

Cele szczegółowe Schematu 3.5.:

- zwiększenie ilości abonentów telefonicznych na obszarach wiejskich.

Zakres pomocy dla Schematu 3.5.

Dotacje będą przyznawane na inwestycje przyczyniające się do poprawy dostępności usług telekomunikacyjnych na obszarach wiejskich.

Górna wysokość dotacji dla Schematu 3.5. -20 tys. EUR.

Poziom pomocy w ramach Schematu 3.5.

Wysokość dotacji będzie zgodna z ograniczeniami ustalonymi przez Rozporządzenie SAPARD, a także zgodna z ustawowo określonymi limitami dla środków budżetowych przeznaczonych na dotowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego i będzie wynosiła do 50% wartości kosztorysowej inwestycji. Możliwość podwyższenia dotacji do 75%, zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, będzie zależała od wysokości dochodów samorządu, zakwalifikowania do gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem lub jeśli inwestycja będzie realizowana przez gminę w celu zagospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej i przekazanych gminie na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 roku (zmniejszenie maksymalnych limitów zależeć będzie od popytu na środki).

Beneficjenci pomocy w ramach Schematu 3.5.:

- gminy

Kryteria wyboru projektów w ramach Schematu 3.5.:

- przedstawienie dokumentacji technicznej wraz z pozwoleniami wymaganymi przez polskie prawo oraz wyceną wskaźnikową danego projektu;
- wielkość inwestycji dostosowana do bieżących potrzeb z zabezpieczeniem możliwości rozbudowy;
- koordynacja planowanych inwestycji;
- udział planowanych inwestycji w uatrakcyjnianiu obszaru objętego projektem (dla rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju turystyki itp.);
- preferencje dla gmin, w których gęstość telefoniczna (liczba abonentów na 100 mieszkańców) jest niższa niż średnia krajowa na obszarach wiejskich.

Wskaźniki monitorowania dla Schematu 3.5.

Wskaźniki docelowe

- 100 projektów.

Wskaźniki fizyczne

- liczba nowych abonentów.

DZIAŁANIE 4: RÓŻNICOWANIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH

UZASADNIENIE DZIAŁANIA 4

Całkowite bezrobocie na obszarach wiejskich w Polsce szacuje się na 2 miliony osób. W rezultacie procesów modernizacji i restrukturyzacji rolnictwa oraz tendencji demograficznych może nastąpić jego wzrost. W celu zapewnienia warunków wielofunkcyjnego i zrównoważonego rozwoju wsi niezbędne jest tworzenie nowych źródeł dochodu na obszarach wiejskich poza konwencjonalnym rolnictwem. Drogę poprawy sytuacji pokazują ostatnie sukcesy sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, jednakże dotyczą one głównie obszarów miejskich. Na obszarach wiejskich mieszka wielu potencjalnych przedsiębiorców. Do głównych barier utrudniających rozwój tego sektora na obszarach wiejskich należy zaliczyć brak dostępu do kapitału i usług wspierających rozwój przedsiębiorczości oraz słabo rozwiniętą infrastrukturę. W ramach niniejszego środka działania przewiduje się wsparcie inwestycji oraz działań w zakresie promocji, informacji i marketingu.

Zasoby środowiska naturalnego mogą stanowić istotny czynnik rozwoju ekonomicznego niektórych regionów. W regionach charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi, przewiduje się przeprowadzenie pilotażowych programów rolnośrodowiskowych. W rejonach o dużym udziale gleb słabych i marginalnych prowadzone będą pilotażowe programy zalesień. Świadczenie usług na rzecz środowiska stanowić będzie dodatkowe źródło dochodu dla rolników.

POWIĄZANIA Z INNYMI DZIAŁANAMI POZA SAPARD

Działanie 4 powiązane jest z krajowym systemem pomocy w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich, a szczególnie z kredytami i pożyczkami na tworzenie miejsc pracy realizowanymi przez ARiMR. Projekty pilotażowe w ramach ochrony środowiska w rolnictwie i dywersyfikacji są częściowo kontynuacją projektu PHARE 99.

Niniejsze działanie ma charakter komplementarny w stosunku do PHARE 2000 w części dotyczącej spójności społeczno-gospodarczej. Projekty PHARE 2000 dotyczyć będą przedsięwzięć większych, realizowanych także w miastach.

CELE OGÓLNE DZIAŁANIA 4:

- rozwój potencjału obszarów wiejskich w Polsce oraz zapewnienie rolnikom dodatkowych źródeł dochodu, a mieszkańcom obszarów wiejskich - zatrudnienia poza rolnictwem;
- zapewnienie rolnikom świadczącym usługi na rzecz środowiska dodatkowych źródeł dochodu.

Projekty pilotażowe w zakresie programów rolnośrodowiskowych i zalesień (schemat 4.3) będą służyć wypracowaniu w Polsce docelowych systemów zachowanie różnorodności biologicznej i ochrony krajobrazu dla wdrożenia Rozporządzenia Rady (WE) 1257/99. Realizowane będą na trzech typach obszarów:

- rozległe doliny rzek Narew i Warta
- region warmińsko-mazurski
- region podkarpacki

ZASIĘG GEOGRAFICZNY DLA DZIAŁANIA 4

Działanie w ramach schematów 4.1 i 4.2 obejmuje cały kraj poza miastami o wielkości powyżej 7 tysięcy mieszkańców. Schemat 4.3 (programy rolnośrodowiskowe i zalesianie) wdrażany będzie w podanych wyżej regionach.

HARMONOGRAM DLA DZIAŁANIA 4

Niniejsze działania wdrażane będą przez cały okres trwania programu SAPARD.

Tabela finansowa dla działania 4

	Całkowity koszt	Łącznie środki publiczne	Udział środków unijnych		Środki publiczne polskie		Środki prywatne
	(mln EUR)	(mln EUR)	(mln EUR)	%	(mln EUR)	%	(mln EUR)
2000	43,32	21,96	16,47	75%	5,49	25%	21,36
2001	46,27	24,91	18,68	75%	6,23	25%	21,36
2002	90,84	48,11	36,00	75%	12,03	25%	42,73
2003	90,48	47,75	35,80	75%	11,94	25%	42,73
2004	90,49	47,76	35,80	75%	11,94	25%	42,73
2005	90,70	47,79	35,90	75%	11,99	25%	42,73
2006	90,74	48,01	36,00	75%	12,00	25%	42,73
Łącznie	542,84	286,47	214,80		71,62		256,37

SCHEMAT 4.1: DOTACJE NA INWESTYCJE W DZIEDZINIE RÓŻNICOWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ NA OBSZARACH WIEJSKICH

Cele szczegółowe dla Schematu 4.1:

- zwiększenie liczby gospodarstw posiadających trwałe źródła dodatkowego dochodu osiąganego z działalności gospodarczej poza konwencjonalnym rolnictwem;
- stworzenie nowych, trwałych miejsc pracy dla mieszkańców wsi;
- zwiększenie potencjału turystycznego obszarów wiejskich.

Zakres dotacji w ramach Schematu 4.1.:

- budowa i modernizacja budynków gospodarczych, mieszkalnych oraz użytkowych;
- zakup maszyn, sprzętu komputerowego i urządzeń;
- zagospodarowanie terenu, na którym realizowana jest inwestycja;
- zakup środków transportu (w szczególnych przypadkach jako niezbędna część przedsięwzięcia);
- materiał szkółkarski- zakup;
- koszty marketingu i promocji.

Niniejsze działanie obejmuje w szczególności projekty w takim zakresie jak:

- produkcja, przetwórstwo, marketing produktów rolno-żywnościowych, produktów drzewnych, innowacyjnych produktów roślinnych i zwierzęcych, produktów rybnych, roślin ozdobnych i innych surowców naturalnych;
- wspólne użytkowanie maszyn;
- usługi na rzecz środowiska naturalnego;
- działalność rzemieślnicza i rękodzielnictwo;
- usługi dla ludności;
- działalność w branży turystycznej, rekreacyjnej, gastronomicznej, handlowej, agroturystycznej, kulturalnej i edukacyjnej;
- mała infrastruktura turystyczna;
- alternatywne źródła energii.

Beneficjanci Schematu 4.1.

- osoby fizyczne: rolnicy i domownicy¹;
- przedsiębiorcy (w rozumieniu ustawy o działalności gospodarczej), tworzący miejsca pracy dla mieszkańców wsi;
- organizacje pozarządowe gminy, związki między gminne.

Poziom pomocy w ramach Schematu 4.1.

Ustala się, że dotacje stanowiąc będą do 50% całkowitych zakwalifikowanych kosztów projektu, z tym że na środki transportu dotacje mogą sięgać do 30%.

Górna wysokość dotacji dla Schematu 4.1.

- dla rolników i domowników na przedsięwzięcia zapewniające dodatkowe źródła dochodu, górna wysokość dotacji wynosi 12 000 EUR;
- dla przedsiębiorców tworzących trwale miejsca pracy dla mieszkańców obszarów wiejskich, górna wysokość dotacji wynosi 6 000 EUR na jedno nowoutworzone miejsce pracy.
- Maksymalna wysokość dotacji dla jednego przedsiębiorcy wynosi 36 000 EUR;
- dla organizacji pozarządowych, gmin i związków międzygminnych – 25 000 EUR na jeden projekt małej infrastruktury turystycznej na obszarach wiejskich.

Kryteria wyboru projektów dla Schematu 4.1.

Głównym warunkiem otrzymania wsparcia przez rolników i domowników jest wykazanie, że projekt przyniesie trwały dochód dodatkowy. Przedsiębiorcy muszą wykazać utworzenie nowych, trwałych miejsc pracy dla mieszkańców wsi (w tym samozatrudnienie). Organizacje pozarządowe, gminy i związki międzygminne, budujące małą infrastrukturę turystyczną powinny wykazać, że inwestycja zwiększy atrakcyjność rejonu i wpłynie na lepsze wykorzystanie istniejących i planowanych miejsc noclegowych.

Dla ustalenia, czy powyższe warunki są spełnione wprowadza się następujące wymogi:

- złożenie planu przedsięwzięcia, w tym inwentaryzacji zasobów i prognozy finansowej opartej na planie marketingowym.

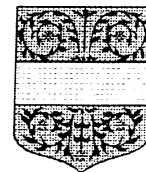
Ponadto na selekcję wpływ będzie miała m.in:

- zgodność ze strategią rozwoju danego obszaru;
- efektywność inwestycji;
- długoterminowe perspektywy ekonomiczne;
- lokalizacja przedsięwzięcia;
- wykorzystanie lokalnych zasobów;
- preferowana orientacja na nowy rynek (wewnętrzny lub zagraniczny) oraz nowe produkty.

Wskaźniki docelowe dla Schematu 4.1.

- 5 500 projektów zrealizowanych w gospodarstwach rolnych 4 000 projektów zrealizowanych przez przedsiębiorców;
- 450 projektów w dziedzinie małej infrastruktury turystycznej dodatkowe źródło dochodu dla 5500 gospodarstw;
- 16 000 nowych miejsc pracy dla mieszkańców obszarów wiejskich.

¹ Objęci systemem ubezpieczenia społecznego rolników, w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Wskaźniki fizyczne dla Schematu 4.1.

- liczba złożonych wniosków;
- liczba zatwierdzonych wniosków;
- liczba budynków wybudowanych / zmodernizowanych;
- liczba zakupionego sprzętu;
- ilość nowej infrastruktury turystycznej.

Wskaźniki rezultatów dla Schematu 4.1:

- liczba stworzonych miejsc pracy;
- liczba utrzymanych miejsc pracy.

Wdrożenie Schematu 4.1.

Niniejsze działanie będzie wdrażane przez ARiMR, przy czym ocena ekonomiczna projektów w regionach będzie prowadzona przez specjalistyczne instytucje, wyłonione w każdym regionie drogą przetargu.

SCHEMAT 4.2. INFORMACJA, MARKETING I PROMOCJA

Cele szczegółowe dla Schematu 4.2.

- gromadzenie i upowszechnianie informacji na temat możliwości różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich poprzez organizacje zawodowe, stowarzyszenia, gminy, powiaty i województwa;
- rozwój inicjatyw zbiorowych na rzecz marketingu przedsięwzięć różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.

Zakres działań podejmowanych w ramach Schematu 4.2.:

- badania marketingowe;
- inwentaryzacja zasobów;
- działania promocyjne i informacyjne;
- wsparcie dla działań marketingowych upowszechnienie "dobrych przykładów";
- certyfikacja

Beneficjenci Schematu 4.2.

- organizacje rozwoju lokalnego, organizacje branżowe, organizacje producentów, inne organizacje pozarządowe, samorządy terytorialne, ośrodki doradztwa rolniczego.

Wysokość dotacji w ramach Schematu 4.2.

Maksymalna wysokość dotacji wynosić będzie 50% całkowitych kosztów zakwalifikowanych nie więcej niż 100 000 EUR.

Warunki uzyskania pomocy w ramach Schematu 4.2.

Każdy projekt powinien zawierać plan przedsięwzięcia, w tym mierzalne cele finansowe, marketingowe i wskaźniki wyników dla każdej inicjatywy.

Działania w ramach Schematu 4.2. będą miały charakter zróżnicowany. Szczegółowe kryteria selekcji będą musiały być dostosowane do rodzaju projektów.

Poniżej podane są niektóre z możliwych kryteriów wyboru:

- kształtowanie świadomości i umiejętności marketingowych przedsiębiorców;

- ulepszenie przepływu informacji pomiędzy podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą na obszarach wiejskich;
- wspólne inicjatywy marketingowe i promocyjne, które są zbyt drogie dla pojedynczego przedsiębiorcy;
- spójność z kierunkami strategii rozwoju danego regionu;
- poparcie przedsiębiorców dla inicjatyw zbiorowych.

Wskaźniki monitorowania dla Schematu 4.2. Wskaźniki fizyczne:

- liczba złożonych/zaaprobowanych projektów;
- liczba przeprowadzonych imprez informacyjnych;
- liczba wspieranych inicjatyw marketingowych.